

Bjarni Benediktsson, dagblöð 1949-1955, 1. hluti

Bjarni Benediktsson – Dagblöð

Einungis fréttir og greinar tengdar Bjarna Benediktssyni eru skannaðar og sýndar hér en dagblöð má sjá á vef Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafns, timarit.is

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Fjölskyldan
Askja 6-10

Rogalands AVIS

HVORI OPPTATT 1STE MAI OG
HAUGALAND ARBEIDERBLAD

Finansrådmann Johnsen foreslår ny byutvidelseskomite

Arne Thorsen tror ikke Stavanger ennå er moden for full sammenslåing

Aksjonen fra beboerne på tokka som vil inn i Stavanger, har aktualisert hele spørsmålet om Hetland-Stavanger. — Rogalands Avis har vendt seg til finansrådmann J. Johnsen og et par kommunepolitikere i Hetland for å høre deres syn på spørsmålet.

— Jeg kommer til å foreslå nedsatt en ny byutvidelseskomite som får se på saken, sier finansrådmann Johnsen. — Den innstillingen som ble avgitt i 1948 er jo smart ått år gammel og tallene der er blitt avleggs. Registersjefen arbeider for øvrig med den statistikken nå.

Forsettes side 5

Må Loftleidir sløyfe sin rute til Sverige?

Det forhandles om ny avtale

Etter det Rogalands Avis får opplyst på meget velinformert hold, utgår Loftleidirs kontrakt med Sverige i september. Dersom den ikke fornyes, betyr det at Loftleidir må sløyfe sine anløp fra Brømma med Amerika-flyene. Den islandske regering driver for tiden forhandlinger med Sverige om ny avtale og man håper naturligvis at det hele går i løs.

Førsteside 5

Russerne skylder på strømforholdene

— Beklagelig misforståelse, heter det i Moskva

Alesund, søndag (NTB): Politiet i Alesund avhørte i dag skipperne på de russiske fartøyene som lørdag ble overført fra Flora. Også disse to skipperne hevdet at fartøyene ikke hadde vært innenfor territorialgrensen, men skulle de ha vært det, skyldtes det strømforholdene, sa de. Forleget for de enkelte russiske skipperne kan trolig forkynnes tirsdag formiddag.

Moskva (NTB-Radio): — Sovjet-Samveldet erklærer i sitt svar på den norske protestnoten om krenkelsen av den norske fiskerigrensen at enkelte sovjetiske trålere muligens har tatt feil av sin posisjon på grunn av dårlige værfordringer og fordi det var vansklig å fastslå hvor grensen ligger. Noten, som ble levert til den norske ambassadør i Moskva, fremholder imidlertid at det ikke er noen grunn til protest da det ikke dreier seg om en tilskjært grensekrenkelse.

Episoden er en beklagelig misforståelse som kan ordnes mellom sovjetiske og norske representanter, erklærer sovjet-regjeringen, og uttrykker håp om at alle oppbrakte trålere vil bli frigitt uten utsættsel.

Bondelaget 60 år

Oslo (NTB): Norges Bondelag kan mandag 6. februar se tilbake på 60 års virksomhet. Norsk Landmannsforbund, som det het fram til 1922, ble stiftet 6. februar 1896, etter at dosent Johan Theodor Landmark noen år tidligere hadde tatt opp tanken om et forbund for bondene. Landmark ble forbundets første formann.

Flukt fra landsbygda et problem også på Island

Under Amerika-flyets opphold på Sola lørdag kveld, fikk vi anledning til å veksle noen ord med Islands justis- og undervisningsminister Bjarni Benediktsson. Han er også tidligere utenriksminister. Han kom nå sammen med en del representanter for Alltinget tilbake fra møte i Det Nordiske Råd i København.

— Har De og Deres landsmenn hatt utbytte av import?

— Det er alltid godt å være med på slike møter, sier ministeren, men i år ble det jo hovedsakelig behandlet saker som først og fremst angår de tre skandinaviske land, Norge, Danmark og Sverige. Først og fremst tollunionen. Men det er jo så mange saker som behandles, over 100 denne gangen, så det var saktens mange ting som også berørte våre spesielle interesseområder.

Ellers vil jeg gjerne si, at vi viser sterkt tilknytning til Norge den dag idag. Den gamle saga er fortsatt levende stoff for oss, kansje i ennå større grad enn for dere nordmenn. Ethvert barn hos oss som kan lese er nemlig tilstede til å lese sagaene på grunnteksten, større forandringer er det ikke skjedd med islandsk — det døde kaller gammalnorsk. Derfor kjenner vi den norske kultur og historie ganske innstående.

— Det vakte vel begeistring med

Nobel-prisen til Knudsen?

Skolegutt vant 100 000 dollar i amerikansk «Det spør»

New York (NTB-AFP): En skolegutt i New York, den 14 år gamle George Wright, vant lørdag 100.000 dollar i en amerikansk «Det spør»-konkurranse. Gutten greide å føre noen få toner av en melodi tilbake til en sang som var meget populær i 1920-årene «Me and my shadow». Han presterte også å syge flere strofer fra den en gang så populære sangen.

VÆRET I DAG:

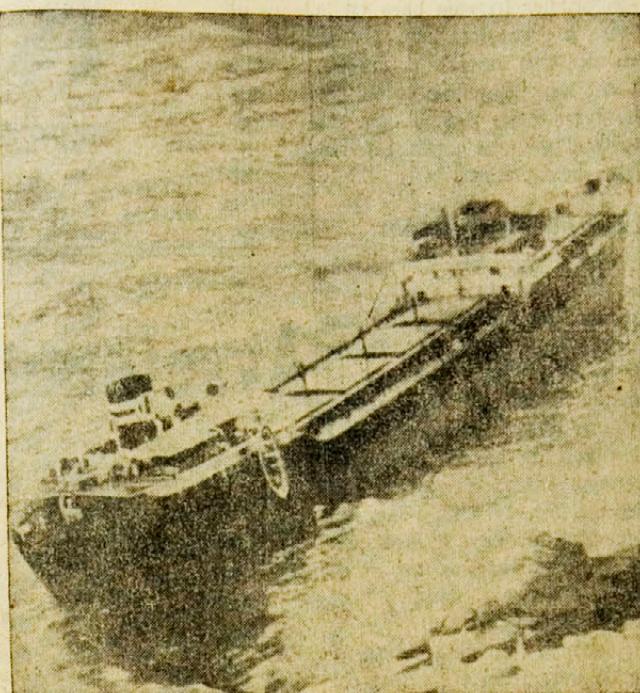
Vekslende bris
Fest vær.

ORGAN FOR DET NORSKE ARBEIDERPART

STAVANGER, MANDAG 6. FEBRUAR 1956 - NR. 31 - 58 ÅRGANG

Skal De BYGGE - FORANDRE eller REPARERE
Vi utfører førsteklasses
**MALERARBEIDE
MURERARBEIDE
ELEKTRISKE
INSTALLASJONER**
Prisoverslag, anbud
Stokkavlen 45 — telefon 23 597

Vinterlekene avsluttet i fantastisk fargeprakt

Sovjet-Samveldet ble overlegen beste nasjon

Cortina, søndag (NTB): Avslutningen på de 7. olympiske vinterleker ble en fantastisk fargeprakt etter et storslått og typisk italiensk regi. Samtidig som den symboliske olympiske flagg langsomt døde ut for å markere at nå var lekene slutt, tok de sylskarpe dolomitt-tinene i den solrøde kveldsskumringen plutselig fyr. Et kjempemessig fyrverkeri i alle regnbuens farger lyste opp på himmelen.

Førsteside 5

Russerne

skylder på strømforholdene

— Beklagelig misforståelse,

heter det i Moskva

Alesund, søndag (NTB): Politiet i Alesund avhørte i dag skipperne på de russiske fartøyene som lørdag ble overført fra Flora. Også disse to skipperne hevdet at fartøyene ikke hadde vært innenfor territorialgrensen, men skulle de ha vært det, skyldtes det strømforholdene, sa de. Forleget for de enkelte russiske skipperne kan trolig forkynnes tirsdag formiddag.

Moskva (NTB-Radio): — Sovjet-Samveldet erklærer i sitt svar på den norske protestnoten om krenkelsen av den norske fiskerigrensen at enkelte sovjetiske og norske representanter, erklærer sovjet-regjeringen, og uttrykker håp om at alle oppbrakte trålere vil bli frigitt uten utsættsel.

Episoden er en beklagelig misforståelse som kan ordnes mellom sovjetiske og norske representanter, erklærer sovjet-regjeringen, og uttrykker håp om at alle oppbrakte trålere vil bli frigitt uten utsættsel.

— Det vakte vel begeistring med

Nobel-prisen til Knudsen?

Forbudet mot innflytting på Sørås må bli opphevd

Husbyggerne ber om at styret i Hetland Boligbyggelag tar hele situasjonen opp til drøfting sammen med medlemmene.

Vi har tidligere fortalt om den ekstraregningen på flere tusen kroner som nybyggerne på Vestås ikke presenterte for jul av Hetland Boligbyggelag, som de står tilsluttet. Nå har de sel andre medlemmer av laget som bygger like i nærområdet ikke fått samme regning. Lørdag var de samlet til et møte der de diskuterte nye situasjonen.

Husbyggerne på Sørås skulle fra ferdige, og at kalkulen for husene må bli lagt fram på et møte med de interesserte husbyggerne. Innskuddet og leien må bringes ned, og det må finnes forsvarlige dekningsmåter. Alle opplysningsmøtet mistet begge propellene og er delvis fylt av vann.

Førsteside 5

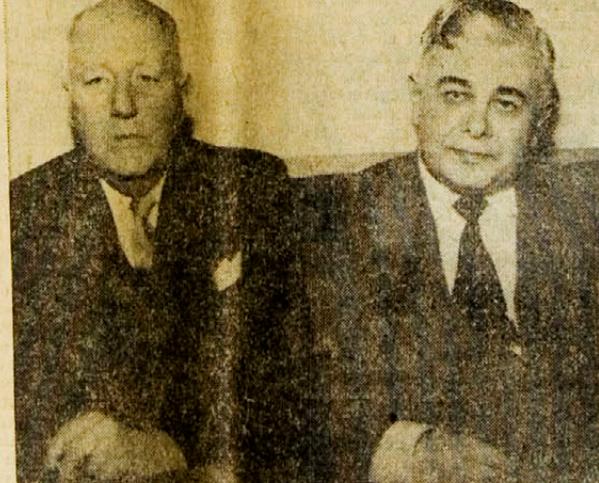
Eggene opp 50 øre

Oslo (NTB): Prisnoteringsutvalget for egg har lørdag fastsatt følgende nye priser på egg, gjeldende fra den 6. des.: Kvalitetssorterte, alle størrelser: kr. 4.50 pr. kg. (opp 50 øre).

Usorterte, alle størrelser: kr. 4.30 pr. kg. (opp 50 øre).

Vi føler sterkt tilknytning til Norge

Sier Islands justisminister som lørdag flyt hjem over Sola fra det Nordiske Råds møte

Justis- og undervisningsminister Bjarni Benediktsson sammen med alltingsmann Bernhard Stefansson, fotografert av Rogalands Avis på Sola i helgen.

Omlag 10.000

mennesker var til stede ved et møte som den amerikanske evangelisten Billy Graham holdt i New Delhi lørdag. Blant dem den indiske helseminister Rajkumar Amrit Kaur.

Graham har holdt to møter i New Delhi og vil holde et tredje mandag for han reiser videre til Calcutta.

Utenriksministrene

I de fem land som står tilsluttet den europeiske kull- og stålsammenslutningen, Vest-Tyskland, Frankrike, Italia, Belgia, Nederland og Luxembourg, kommer med det første sammen i Bryssel for å drøfte planene om et europeisk atominstitutt, Euratom.

Kvalitet!

Spenerer ikke halsen!

Prisoverslag, anbud
Stokkavlen 45 — telefon 23 597

Prisoverslag, anbud

Prisovers

■ Finansrådmannen

— Hvordan ligger saken Stavanger-Hetland an hos Schel-kommisjonen? — Det kan jeg ikke si noe om. Kommisjonen har jo vært her et par ganger, gang for et års tid siden. Men noe mer har jeg ikke hørt fra den.

Stavanger ikke moden

— Det er neppe en kommunemann i Hetland som er i mot at slike områder som det på Stokka kommer inn i Stavanger, når folk på stedet selv ønsker det. Vi arbeider jo for å legge alt til rette for folk. Hvis en har sikkerhet for at vedkommende område vil få bedre muligheter i en annen kommune, er det dumt å hindre at så skjer. En annen ting er at Stavanger ikke er moden for store utvidelser. Hvis byens grenser hadde gått ved Kannik, ville Stavanger vært en rik by, med hvor kvadratsentimeter rasjonelt utnyttet, sier Arne Thorsen.

Ikke bit for bit

Ved nyttårskiftet brakte vi et intervju med leser Kr. F. Loyning, Hetland Arbeiderpartis gruppefører, som hevdet der at det vil være forkastelig med partiell byutvidelse, det ville være galt av Stavanger å ta bit for bit av Hetland. En fullstendig sammenslutting ville derimot være riktig, hvis forholdene ellers lå til rette for det. Utviklingen fører stadig med seg saker av felles interesse for de to kommuner, og disse saken må bli last i samarbeid, for eksempel saker som kloakk på Tjensvold og Tasta.

Sentrums må styrkes

Arne Thorsen fortsetter: — Personlig er jeg ikke stort for en sammenslutting av de to kommuner. Nå er jeg ikke Hetland-patriot, men det står for meg som at Stavanger ikke er moden nok ennå. For å si det litt medisinsk er «de tilsnørte» ikke noe problem, tvertom er de folie for feite. Et menneskes andre funksjoner tåler ikke den belastningen som sedmen gir.

— Slik er det med Stavanger, mener du?

— Ja, jeg tror det. Hvis Stavangers andre hadde vært kraftig utbygd skulle ikke jeg sett meg i mot en utvidelse. Jeg tror byen har godt av å leve tilsnort en stund, før dermed å presse til en indre utbygging.

En bys økonomiske grunnlag må gå ut fra sentrum, og da må sentrum styrkes først og fremst før en tar på seg nye oppgaver. Men det kan bli nødvendig, fra tid til annen, at Stavanger får nye områder.

Først nærmere samarbeid

— Tenker du her på at en tettbebyggelses interesser etter hvert blir mer og mer innfiltrert i byens interesser og at dette skulle tilsi en innlemmelse?

— Nei, det betyr ikke noe om det dannet seg bykjerne utenom Stavangers grenser, for hvis en tenker langt framover skal en by ha flere sentra. Det viser seg å kjøre seg fast allerede nå i Stavanger. Inne i selve byen er en nodd til å spre sentrene. Men det er ikke nødvendig at de nye sentra ligger innenfor byens grenser.

Når det er snakk om sammenslutning så bør for øvrig grunnlaget legges gjennom intimitat samarbeid på forskjellige områder. Så vil sammenslutningen falle av seg selv, sier Thorsen til slutt.

Bufferområdets problemer

Hetland herred utgjør et slags bufferområde i forhold til Stavanger. Både av den grunn og på grunn av herredets form, utstrekning og befolkningsfordeling, vil det lett oppstå problemer som fører til lokal misnøye, sier tekniker Leif Larsen.

— Men man kan vel ikke uteukende legge lokal misnøye til grunn for en byutvidelse? Legger han til. — Så vidt jeg har forstått spiller en rekke samfunnsmessige faktorer en avgjørende rolle når det gjelder en byutvidelse, og det er vel grunn til å tro at Schel-kommisjonen kommer til sine resultater på grunnlag av en analyse av disse faktorer.

— I forbindelse med aksjonen blir det nevnt at området Stokka-Tjensvold er tilskidesatt på en rekke områder?

Realskolen er årsak

Jeg har blant annet sett realskolen på Kristianslyst nevnt som en medvirkende årsak til misnøyen. Etter min oppfatning er realskolesaken et eksempel på mangelfullt utviklet interkommunal samarbeid. Jeg mener det er teknisk umulig å bygge en realskole for Hetlandsområdet som samtidig skal forhindre hensynet til en rimelig skolevei fra de forskjellige steder i Hetland med hensyn til et moderne skoleanlegg. Hvis planene om en realskole allerede fra begynnelsen hadde hatt utgangspunkt i samarbeid mellom kommunene på Stavanger-halvøya, ville saken etter min mening neppe fått anledning til så mye misnøye.

Vil ikke Stokka være okkupert av Hetland, får en boye seg

En annen av Hetland Arbeiderpartis representanter i herredstyret, politibetjent Ragnvald Elde sier: — Hvis det på Stokka ikke lenger vil være okkupert av Hetland, bør en boye seg for det. Forutsetningen måtte jo være at det sto til tredjedels flertall bak dette ønsket. Hetland bør da ikke forsøke å holde på dem. Så vidt jeg vet har 75 prosent av dem som sitter med matrikuler i fjord skrevet under på den henvedelsen som ble sendt til Stavanger kommune.

En annen ting er at partiell byutvidelse ikke bør finne sted. Jeg mener, enten må det skje en hel sammenslutning av Stavanger og Hetland, eller ingen ting, når det først er snakk om byutvidelse.

Det vil være en fordel for samtlige interesserte parter, i motsetning til å

Over Atlanteren 600 ganger

»Stavangerfjord« til Stavanger i går

Tidlig i går morges, mens det ennå var helt tomt i gateene i Stavanger, kom «Stavangerfjord» fra Amerika på sin 600. tur over Atlanterhavet. Det var ingen stas i anledning jubileet. De 38 passasjerene som skulle i land gikk fra borden med sitt pikke og pakk. Hope, Mr. Sverre, Great River, N.Y. Jahr, Mrs. Gjertrud Lund, Mrs. Hulda, Stavanger Meling, Mrs. Thordis, Stavanger Michelsen, Mr. Kaare, Hillevåg Sondervik, Mrs. Mendy, Stangeland Anda, Mrs. Petra, Ida Grove, Iowa Andersen, Mr. George, Brooklyn, N.Y. Berglund, Mrs. Mary E. Moss Flirkeld, Miss Ruth A. Haugstad, Mrs. Kristine, Stavanger Hausken, Mr. Christian Hausken, Mrs. Anna, Hausken Hegerland, Mr. Arent, Montour, Iowa Knutson, Mr. Tore, Austad Lodal, Mr. Alfred Andreassen, Brooklyn, N.Y. Nielsen, Miss Aase, Bremerton, Wash. Nilsen, Mr. Edward, Brooklyn, N.Y. Node, Mr. Thorstein, Nape Odgegaard, Mr. Walter, Brooklyn, N.Y. Omemstad, Mr. Knut Romning, Englewood, N.J.

Noen morgenfugler av passasjerene som skulle videres til Kristiansand, København eller Oslo hadde seg en tur opp i byen. Endel av dem satte kursen direkte for Mortepumpen som de ville ta i nærmere øyenvin. Ryktene går der om at det var en god måltid med fruktost og varm kaffe. Den eneste passasjen som ikke hadde det travelt med å komme i land var Rob. Jo. (Robert Johnson) som kom hjem fra et fem måneders opphold i U.S.A. Han fikk bagasjen i land og så hadde han strev med å komme ombord igjen for å få frokost. Den ville han ikke få gipp av.

På Alexander var det rent kosmopolit i de tidlige morgentidene. Bergenske «Leda» lå inne på veg til Newcastle og passasjerene nyttet oppholdet i Stavanger til en tur i land. Det var for det vesentlige britiske ungdommer som har vært på skitur i Norge. Dessuten var det et selskap på 10 britiske reisesivilsfolk som har vært rundt på vintersportsstedene i landet. En strålende tur hadde de hatt, kunne mr. Harris fra London fortelle. 25-30 kuldegrader på Flinse — men en opplevelse fra ende til annen. Norge er et meget billig land å reise i, fastslår han.

På Alexander var det rent kosmopolit i de tidlige morgentidene. Bergenske «Leda» lå inne på veg til Newcastle og passasjerene nyttet oppholdet i Stavanger til en tur i land. Det var for det vesentlige britiske ungdommer som har vært på skitur i Norge. Dessuten var det et selskap på 10 britiske reisesivilsfolk som har vært rundt på vintersportsstedene i landet. En strålende tur hadde de hatt, kunne mr. Harris fra London fortelle. 25-30 kuldegrader på Flinse — men en opplevelse fra ende til annen. Norge er et meget billig land å reise i, fastslår han.

Men tilbake til «Stavangerfjord». Turen over Atlanteren hadde vært utrolig flott til å være på denne årstiden. Det var bare 255 passasjerer med på turen. De som gikk i land i Stavanger var disse:

Aadnesen, Mr. Christian, Stavanger Johnsen, Mr. Robert, Stavanger Johnsen, Mrs. Marie, Stavanger Poland, Mrs. Margaret, Poland, Miss Nina, Poland, Miss Karen, Washington, D.C. Björson, Mrs. Lilla, Englewood, N.J. Ege, Miss Ruth, New York, N.Y. Ege, Mr. Thorgny, Ege, Mrs. Alfild Agnete, Haworth, N.J.

Vi tøler sterke

— Vi har jo fortsatt store vanskeller fordi lønningen er drevet opp av overdrivne høyet. Kommunistene har makten i de fleste fagforeningene, og dette er en av årsakene, så vi må forsøke å utjævne ved skatter og avgifter og subsidiær. Men det kan jeg si: vi islandere har i det store og hele aldri hatt det så godt som vi har det idag. Vi har praktisk talt full sysselsætelse over hele landet og merker en ganske følelig mangel på sjøfolk — som i Norge.

Vi snakket også en del med Emil Jansson, tidligere handels- og komunalminister, sosialdemokrat og medlem av Altinget, Bernhard Stefansson og Asgeir Bjarnason fra Fremskrittspartiet (Bondepartiet). Bjarnason gikk på Semb småbrukslærerskole i årene 1939-40, var siden i Sverige og reiste hjem til Island over England og landet med en fiskerbåt på Vestmannøy i 1942. Han er bonde idag og dessuten medlem av Altinget fra 1949. Det tar om lag 6 måneder av året for ham. De sa blant annet, at man også på Island har problemet med flukten fra landsbygden, det synes å være et internasjonalt problem idag. Det er særlig industrien og bygningsarbeidene som tar folk.

— Har hesten samme plass i Island som her?

— Nei, på langt nær. Mens en vanlig gård for holdt 20-30 hester, har man idag 3-4. Traktor er annet motosert utstyrt har overtatt. Vi prøver oss også med Skjærpeplogen som jo kommer her fra distriket.

Minister Benediktsson skyter inn at det arbeide som norsk ungdom har gjort for skogreisingen på Island setter man meget stor pris på. Vi må håpe at dette samarbeide kan fortsette og utvides. Det er godt for ungdommen å få kontakt med hverandre, det kan holde ved like og gjøre forholdet mellom våre land ennå intimere enn idag.

— Er der interesse for annen norsk litteratur?

— Meg. Sammen med en altingmann oversatte jeg nylig Sigurd Hoels Møte ved Milepelen, og den har vakt stor interesse hos oss.

Per Aabels

25 års jubileum som skuespiller ble loddet feiret på Nationaltheatret der jubilanten fikk vise hvilken genial Holberg-tolker han er sin gamle glansrolle som Jean de France.

Skipsredere Kristian Jebsen, har kontrahert et 19.500 tonns tankskip i Japan.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

To islandske fly, bla. det med dele-gassjonen, måtte igår returnere til Sola P.G. av snøstorm.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

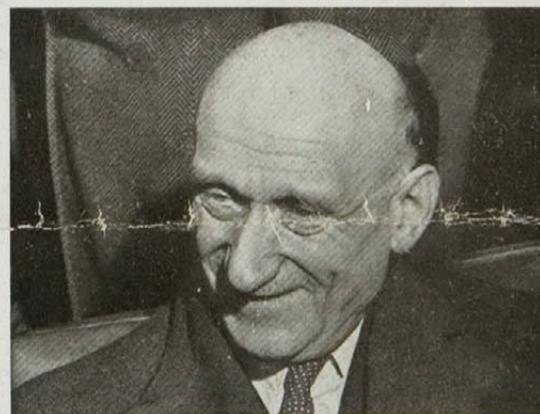
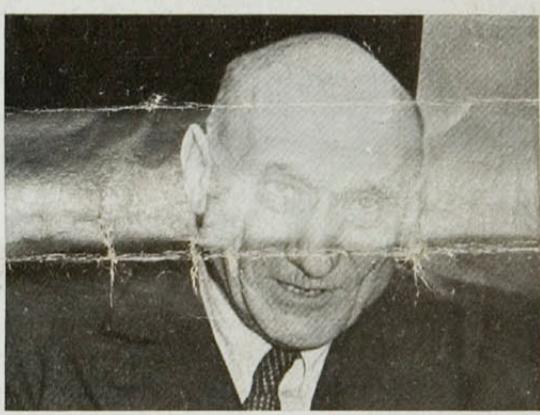
— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe igjen for det kommunen har investert i de områder som avstas, og slike ting kan bli en kilde til stadig uenighet.

— bus.

drive med partielle byutvidelser, med skjonn og erstatninger og den slags. Hetland må jo få noe

M. ROBERT SCHUMAN EST SATISFAIT

DE GAUCHE A DROITE ET DE HAUT EN BAS : 1. BELGIQUE. — 2. CANADA. — 3. DANEMARK.
— 4. ETATS-UNIS. — 5. FRANCE. — 6. GRAND E-BRETAGNE. — 7. PAYS-BAS. — 8. ISLANDE.
— 9. ITALIE. — 10. LUXEMBOURG. — 11. NORVÈGE. — 12. PORTUGAL.

DOUZE MINISTRES ONT SIGNÉ LE PACTE

LE 3 avril 1948 le président Truman signait le plan Marshall. Douze mois plus tard, le 4 avril 1949, à Washington, la signature du pacte atlantique vient d'associer douze puissances occidentales dans une volonté commune de protéger leur indépendance et leurs libertés. En vertu de cet acte d'assistance mutuelle toute agression armée dirigée contre l'un des Etats contractants sera considérée désormais comme une attaque contre tous et se heurtera à leur défense collective. Sans doute reste-t-il à donner à cette « méritoire et salutaire manifestation d'intention » une conclusion pratique. Si solennel soit-il un tel acte resterait vain, en effet, si la France et les petites démocraties installées sur le glacis de la civilisation ne disposaient pas de moyens de résistance que, seuls, les Etats-Unis sont en mesure de leur fournir. Mais l'effet du pacte sera déjà de redonner confiance à l'Ouest anglo-saxon, de mettre fin à une psychose de

résignation sur laquelle spéculaient l'U. R. S. S. et ses associés en leur signifiant que les démocraties sont résolues à résister aux entreprises de domination cachées sous l'idéologie marxiste.

Le pacte, sans doute, vient consacrer la division du monde en deux blocs, ce que confirme encore l'accord conclu à Washington qui donne l'Allemagne de l'Ouest d'un gouvernement fédéral agissant sous le contrôle d'un haut commissariat tripartite. Mais il appartiendra aux diplomates de faire cohabiter pacifiquement les deux camps, et une conséquence heureuse de ce pacte, qui rétablit l'équilibre des forces, peut être de favoriser, sous l'égide des Nations Unies, un règlement général des grands problèmes litigieux... Il serait vain d'attendre un tel résultat de la troisième session de l'O. N. U., qui se poursuit à Flushing Meadows. Le comportement des antagonistes semble pourtant indiquer que nous sommes à l'heure des méditations salutaires.

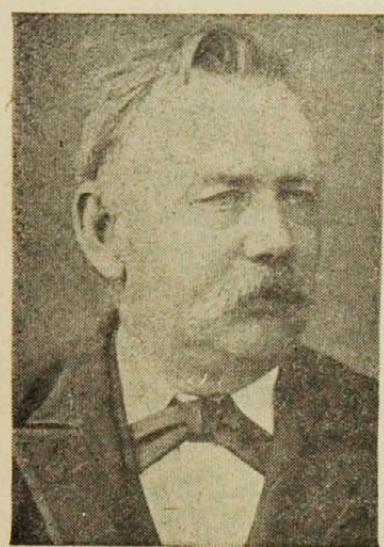

Icelandic Year

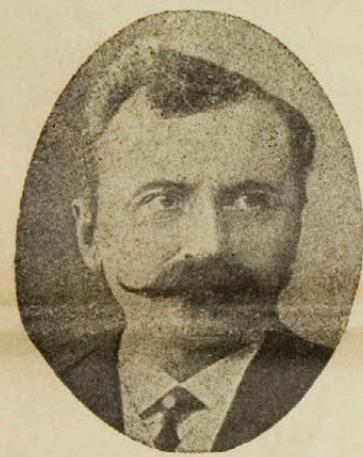
XLI. árg.

Miðvikudagur 19. okt. 1955

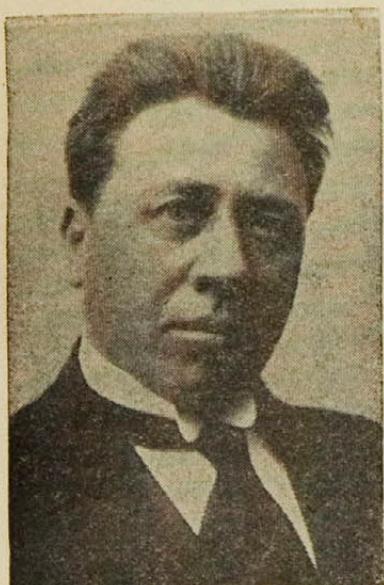
40. tgl.

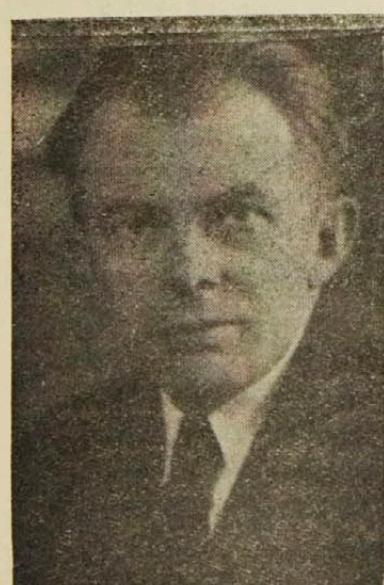
Jón A. Hjaltalin.
1880—1908.

Stefán Stefánsson.
1908—1921.

Sigurður Guðmundsson.
1921—1948.

Þórarinn Björnsson.
1948 og síðan.

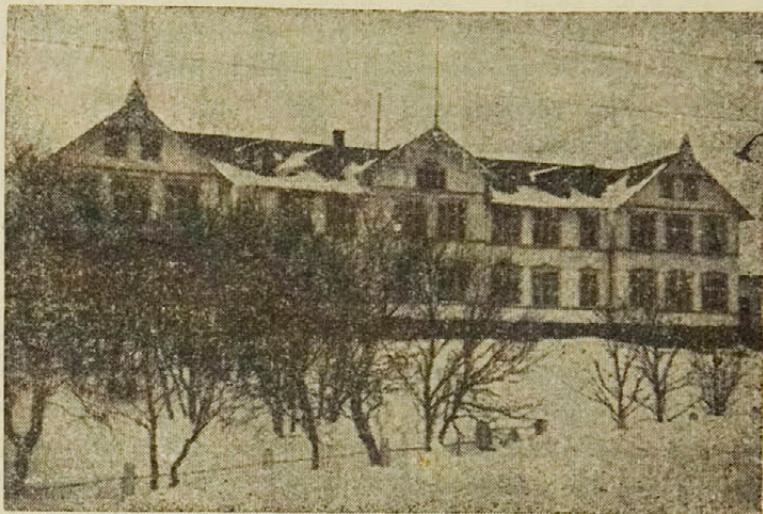
Hátíðleg skólastettingarathöfn

Menntaskólinn á Akureyri settur að Möðruvöllum í Hörgárdal í tilefni af 75 ára afmæli skólans

Hinn 1. þ. m. voru liðin 75 ár frá því að Möðruvallaskólinn var settur í fyrsta sinn, en núverandi Menntaskóli á Akureyri er sem kunnugt er beint framhald af honum. Í tilfni af þessu merkisafmæli skólans var hann settur að Möðruvöllum, og fór sú athöfn fram s.l. laugardag, 15. október. Bjarni Benediktsson menntamálaráðherra kom hingað norður í tilefni þess og flutti ávarp, þar sem hann m.a. færði skólanum heillaóskir ríkisstjórnarinnar og góða gjöf. Enn fremur voru nýlifandi nemendur gamla Möðruvallaskólans sérstaklega boðnir, og voru 16 þeirra viðstaddir setningarathöfnina.

Setningarathöfnin fór frami í Möðruvallakirkju, og hófst með guðspjónustu sr. Sigurðar Stefánssonar prófasts, en kirkjukór Möðruvallasóknar annaðist söng. Í prédikun sinni lagði prófastur út af orð um meistarans í Fjallrað. unni: „Pér eruð salt jarðar“. Beindi hann máli sínu einkum til hinna ungu nemenda og brýndi fyrir þeim að vanda grundvöllinn að hverri andlegri eða efnislegri byggingu, er þeir legðu hönd að í lífinu.

Að guðspjónustu lokinni tók skólameistari, Þórarinn Björnsson til máls. Ávaraði hann fyrst gamla Möðruvellinga, sem viðstaddir voru, rakti síðan í stórum dráttum sögu staðarins og gamla Möðruvallaskólans og minnist fyrirrennara sinna þriggja: Jóns Hjaltalíns, Stefáns Stefánssonar og Sigurðar Guðmundssonar. Þá gaf hann yfir lit yfir nemenda- og kennara-fjölda skólans á hinum liðnu 75 árum og skýrði frá nemendatölu, breytingum á kennaraliði o. s. frv. Kvað hann nemendur skólans fram til þessa skólaárs hafa verið 3908. Skólinn hefði braut-skráð 2453 gagnfræðinga (til 1950) og 988 stúdenta. Í gamla Möðruvallaskólanum hefðu numið 372 ungir menn og af þeim brautskráðst 238 gagnfræðingar. Kvað hann sér vera kunnugt um 65 þeirra enn á lífi, en gætu þó verið fleiri. Gamli Möðruvallaskólinn hefði alls heft 20 hefðum.

Menntaskólinn á Akureyri að vetrarlagi.

byrgðartilfinningin væri bezta var þar margt nemenda skólabroskalyfið. Frelsið væri gott og nauðsynlegt, en það væri ekki takmark í sjálfsu sér, heldur tæki til að ná takmarkinu — broskanum.

Þá flutti Bjarni Benediktsson menntamálaráðherra ávarp, sem birt er á öðruni stað í blaðinu, en síðan flutti Steindór Steindórsson enjallt erindi um sögu Möðruvalla-staðar. Að lokum var sunginn sálmurinn „Faðir andanna“.

Sjaldan eða aldrei mun hin 100 ára gamla Möðruvallakirkja hafa verið þéttar setin en við þessa hátíðlegu skólastettingarathöfn á laugardaginn var, en auk hinna gömlu Möðruvellinga og núverandi nemenda og kennara skólans

þar margt nemenda skólabroskalyfið. Frelsið væri gott og nauðsynlegt, en það væri ekki takmark í sjálfsu sér, heldur tæki til að ná takmarkinu — broskanum.

Þá flutti Bjarni Benediktsson menntamálaráðherra ávarp, sem birt er á öðruni stað í blaðinu, en síðan flutti Steindór Steindórsson enjallt erindi um sögu Möðruvalla-staðar. Að lokum var sunginn sálmurinn „Faðir andanna“.

Þá flutti Bjarni Benediktsson menntamálaráðherra ávarp, sem birt er á öðruni stað í blaðinu, en síðan flutti Steindór Steindórsson enjallt erindi um sögu Möðruvalla-staðar. Að lokum var sunginn sálmurinn „Faðir andanna“.

Hávamál nær hófði

Pekking og vit þarf að mótask af mannúð, mildi og hógværð

Ávarp Bjarna Benediktssonar, menntamálaráðherra við setningu M.A.

Ég vil þakka skólameistarannum fyrir að hafa boðið mér til þessa mannfundar og að vera við þessa hátíðlegu og eftirminnilegu athöfn, og jafnframt að koma á þenna sögu-fræga stað, sem ég hefi því miður ekki heimsótt áður. Þegar við rennum huganum aftur í tímann, sjáum við, að mikil breyting hefir orðið á aðbúnaði þessa höfuðskóla Norðlendinga, er við heiðrum lokum máli sínu til nemendana, og bentimáli, að é

settur fyrir 75 árum. Skilríkur maður segir frá því, Þorvaldur Thoroddsen, einn fremsti vísindamaður Íslands, er var kennari hér á Möðruvöllum, að eitt sinn hafi verið 22° frost á Celsius um háttatíma í svefnherbergi hans. Að vísu var þá kaldara en verið hefir nú um skeið hér um land, en þó hygg ég, að það séu engar ýkjur, að slíkt mundi ekki geta komið fyrir í hinum glæsilega heimavistarsíðum.

húsi, sem nú prýðir Akureyrarbæ, og þið, góðir nemendur og ykkar eftirkomendur eiga að njóta. Sem betur fer má segja, að þessi umskipti séu táknað fyrir þá gerbreytingu, sem orðið hefir á högum íslenzku þjóðarinnar í heild á þessu 75 ára tímabili. Vist er þó, að i þeirri þróun hefir skóli ykkar ekki orðið astur úr, heldur ætið verið í fremstu röð. Það á ekki að eins við hinn ytri aðbúnað, heldur einnig og ekki síður um hitt, sem skiptir ekki minna máli, um sjálfan skóla braginn og þann anda, sem í skólanum þarf að ríkja, ef vel á að fara. Petta er engin furða, því að við stofnun og eflingu þessa skóla eru tengd nöfn margra merkra manna, eins og skólameistari gat um í sinni ágætu ræðu. Höfundur skólans eða faðir má teljast sr. Arnþjóður Ólafsson, einn mikilhæfasti og vitrasti stjórn málamaður á síðari hluta 19. aldar. Og Jónas Jónsson, sem var valdamesti maður á Íslandi, er skólinn var 50 ára, og sá lengra fram um marga hluti heldur en flestir eða allir samtiðarmenn hans, beitti sér fyrir eða réði því réttara sagt, að sú afdrifaríka breyting var gerð á skólanum, að hann var gerður að fullkomnum menntaskóla. Skólameistarar hafa allir verið afbrigðsmenn. Jón Hjaltalín hafði séð meira af heiminum en há tíðk aðist um lærða menn hér-lenda, en flestir höfðu fátt lit- ið utan Íslands annað en Kaupmannahöfn á námsárum sínum. Jón Hjaltalín hafði dvalizt langdvölum í Skotlandi og þess vegna kynnt engilsaxneskri menningu betur en flestir Íslendingar eða allir á þeim árum og þar með hlotið meiri viðsýni heldur en þeir, og ég efast sannast sagt um, að nokkur annar skólamaður á þeim árum hefði haft þá yfirsýn, að geta samið slika ræðu, sem við heyrðum lesna áðan. Það er kunnugt, að fyrstu ár þessa skóla voru erfið, og um hrið var því jafnvel hreyft, að leggja ætti skólanum niður, vegna þess hversu fásóttur hann væri, og mætti virðast svo, sem Jóni Hjaltalín hafi ekki strax í fyrstu tekist að ná fullum tökum á stjórninni, en hafi stjórnarhæfileikinn ekki verið honum meðfæddur, þá öðlast hann þann hæfileika mjög skjótlega, þann hæfileika, sem skólamönnum er ómetanlegur, en því miður sumir ekki fá í vöggugjöf, né geta áunnið sér, þótt þeir vinni að slíkum störfum alla ævi.

Stefán Stefánsson var að

allra sögn maður einstæður að svara, og e. t. v. eru svörin að fjöri og áhuga, kennari og skólameistari svo ágætur, að flestir telja sig eigi hafa haft spurnir af öðrum eins. Hann mótaði, eins og Þórarin skólameistari sagði, heimavistina á Akureyri, þá heimavist, það skólaheimili, sem frá upphafi hefir þótt bera af öðrum slíkum stofnunum hér á landi. Auk þess var Stefán merkur vísindamaður og lagði grundvöll að grasafræði iðkunum hérlandis.

Sigurður Guðmundsson var áreiðanlega beztí íslenzkukennari um sína daga og hafði svo mikinn hug á velfarnaði skóla síns og nemenda, að lengi mun í minnum haft. Sigurður létt sér mjög annt um élagslíf nemenda sinna. Urðim við sunnanmenn þess mjög varir, að okkar kennarar höfðu ekki slík skipti af okkar málum, sem við fundum að íðkanleg voru hér fyrir norðan, en játa verður, að aðstaðan fyrir sunnan var ólíkt erfðari, þar sem þar var engin heimavist, heldur allt á dreifingu. Allir er til þekkja, róma mjög skólabraginn undir stjórn Sigurðar og þá ekki sízt alla háttsemi í heimavistinni, og verð ég þó að geta þess, að kunnugir hafa sagt mér, að þar hafi Sigurður ekki átt einn hlut að, heldur hafi hans ágæta eiginkona, frú Halldóra Ólafsdóttir, veitt honum verulega aðstoð í því vandasama starfi, og er slik samvinna hjóna þeim báðum til lofs.

Um núverandi skólameistara, Þórarin Björnsson, skal ég ekki fjölyrða. Hann er enn sem betur fer í fullu fjöri og á vonandi meginhluta lífstarfs síns eftir, en um það ljúka allir upp einum munni, að hann sé verðugur eftirmaður síns ágæta fyrirrennara, og er það vel farið.

Skal ég svo láta af þessari upptalningu og ekki nefna fleiri fyrirmenn eða stjórnendur skólans, og væri þó ríkastæða til að minnast einnig sumra kennaranna, en bæði mundi það taka of langan tíma, og eins skortir mig til þess kunnugleika, þó að ég viti um skólameistarana, því það má segja, að slikt tilheyri frekar almennri landsögu, en innri starfsemi er frekast skólasögunnar efni. Á sama veg er ógerningur að minnast einstakra nemenda skólans, enda eru þeir nú orðir býsna margir, dreifdir um allt þjóðlifið, og hafa sett sitt mark á það, hver með sínum hætti. En þá má spyrra, hvert gagn og gæði hafa allir þessir menn sótt til skólavistarnar. Því er aldrykt erfitt

að svara, og e. t. v. eru svörin að jafn mörg og nemendurnir. En ég hef rekist á svör tveggja manna, sem mér að þeir séu boðberar hatars, finnast þess virði að rifja upp á þessari stundu. Einn af elztu nýlifandi mönnum, sem á Möðruvöllum námu, Árni Hólm Magnússon, segir: „Árin sem ég dvaldi á Möðruvöllum voru hátið að minnar“. Annar, Steingrímur Sigurðsson, segir: „Er ég nú hálfniræður lít yfir farinn veg, minnist ég Möðruvallaskóla með hlýjum huga. Ég lærði þar talsvert á þessum eina vetrí, er ég hafði síðar gagn af. Einkum var góð undirstaða, sem ég fékk þar í reikningi, mér notadrjúg. Ég lærði að nota bækur og njóta þeirra betur en áður, og verður það eitt seint fullmetið á langri ævi. En síðast tel ég það, er mér þykir mestu varða, — ég mannaðist á Möðruvöllum, og gekk djarfari og dáðmeiri að hverjum leik og hverju starfi eftir dvöl mína þar.“ Nú er skólatíminn orðinn lengri og kennsla meiri en þessir gömlu menn nutu. En hvaða skóli getur óskað sér betri vitnisburðar frá háöldruðum manni, en að skólavistinni, og verð ég þó að geta þess, að kunnugir hafa sagt mér, að þar hafi Sigurður ekki átt einn hlut að, heldur hafi hans ágæta eiginkona, frú Halldóra Ólafsdóttir, veitt honum verulega aðstoð í því vandasama starfi, og er slik samvinna hjóna þeim báðum til lofs.

Nú vitum við, að framþróunin getur rofnað, og meiri hættu getur stafað af menningu lausri þekkingu en nokkru öðru. Af því leiðir ekki, að draga eigi úr sjálfri þekkingarleitinni. Henni verður ætið að halda sleitulaust áfram, en við verðum að skilja hættuna af því, að sálarþroskinn hefir ekki eflst í réttu hlutfalli við þá þekkingu á sumum náttúrolögum, sem aflað hefir verið og enn nær þó harla skammt og er aðeins í upphafi, þó að hún hafi að vísu nú þegar orðið undirstaða margskonar tækni, sem hefir létt lífið og getur létt það ennþá meir og orðið til velfarnaðar, ef við kunn-

um með að fara. Jafnvel hér á landi höfum við séð, að

sumir telja það sér til ágætis, tveggja manna, sem að þeir séu boðberar hatars, finnast þess virði að rifja upp óbilgirni og algerrar blindu á öll sjónarmið annarra en sjálfra sín. Að vísu skortir þá, sem slíku fara fram, hvort

tveggja í senn: hógværð hugarfarsins og þekkingu, meðal annars þekkinguna á takmörkunum sinnar eigin vizku, en þá þekkingu höfðu forfeður okkar og vissu ósköp vel um gildi hennar. Í Hávamálum segir: „Meðalsnotr skyli manna hvern, æva til snotré“.

Vist er og þáð, að mörgum hefir orðið hált á að

þykjast vitrari en hann var og telja til vísinda getgátur, sem reynslan hefir jafnharðan af sannað. En jafnvel hin mesta

þekking og vit þarf, ef vel á að fara, að mótask af mannúð, góðvild, mildi og hógværð. Matthías Jochumsson mælti svo eftir dr. Guðbrand Vigfús son, einn ágætasta vísindamann, sem Ísland hefir alið.

„Hávamál nær höfði, Heims-

kringla nær brjósti, en við hjartað hvíldu Hallgrímsljóðin dýru.“ Í þessum ljóðlinum er lýst þeim fræðum, sem okkur Íslendingum hafa orðið drýgst til sannrar menningar. Á þessum afmælisdegi er það ósk míni til skólans, að stað hans megi ætið mótask af raun sái Hávamála, af vizku Heimskringlu og guðstrú Hallgríms Péturssonar. Ef svo fer, þá mun skólinn leggja nemendum sínum til það vega nesti, sem þeim verður hollast og drýgst á óvissri ævileið. Að svo mæltu flyt ég skólanum, kennurum og nemendum, ungum og gömlum, árnaðar óskir ríkisstjórnar Íslands, og hefi þá ánægju að mega skýra frá því, að í nafni stjórnarinnar afhenti ég í morgun skólanum mynd, sem Örlygur Sigurðsson hefir málað eftir frummynd, er Sigurður Guðmundsson málari gerði af Arnþjóði Ólafssyni, höfundi þessa skóla. Er það ætlan okkar, að þessi mynd sé falin skólanum til ævarandi varðveislu. Jafnframt er það von míni, að þessi mynd af höfundi skólans minni nemendur skólanum um ókomin ár á, hvað beir eigi fyrri tíðar mönnum að þakka, um leið og þeir hugleiða hverju mannvít, þekking, atorka og góðvild fái áorkað.

Allt með hagkvæmu verði.

Klöðaverzlin

Sig. Guðmundssonar h.f.

Hafnarstræti 96.

NYKOMIÐ

INNISKÓR

úr skinni, fyrir karla og konur, ýmsir litir, mjög fallegir og vandaðir.

SMÁBARNASKÓR

i úrvali.

Hvannbergsbærður

Spejl-flauel
svart og brúnt

Ullar-
fingravettlingar
Einlitir sportsokkar
Höfuðklútar
Dömu-golftreyjur.

Anna & Freyja

BANDPRJÓNAR

afar ódýrir.

ÍBÚÐ TIL LEIGU

Tveggja herbergja íbúð til leigu í Strandgötu 39. Upplýsingar gefur

JÓN MATTHÍASSON sama stað.

TIL LEIGU

tvö lítil samliggjandi herbergi. Uppl. í síma 1555.

RÁÐUNAUTUR

Búnaðarsamb. Eyjafjarðar

hefir fyrst um sinn viðtalstíma í Hafnarstr. 95 (Goðafoss), herbergi nr. 2 á annari hæð (sími 1700, KEA, 37) mánud. og fimmtud. kl. 10—12 f. h. og 1—4 e. h.

Stjórn B.S.E.

Takið eftir!

Herrafrakkar
Herraföt
Drengjaföt
Barnakápur
Úlpur
Stakkar
Skyrtur
Nærföt
Sokkar.

Allt með hagkvæmu verði.

Klöðaverzlin

Sig. Guðmundssonar h.f.

Hafnarstræti 96.

NYKOMIÐ

INNISKÓR

úr skinni, fyrir karla og konur, ýmsir litir, mjög fallegir og vandaðir.

SMÁBARNASKÓR

i úrvali.

Hvannbergsbærður

Spejl-flauel
svart og brúnt

Ullar-
fingravettlingar
Einlitir sportsokkar
Höfuðklútar
Dömu-golftreyjur.

Anna & Freyja

Morgunblaðið

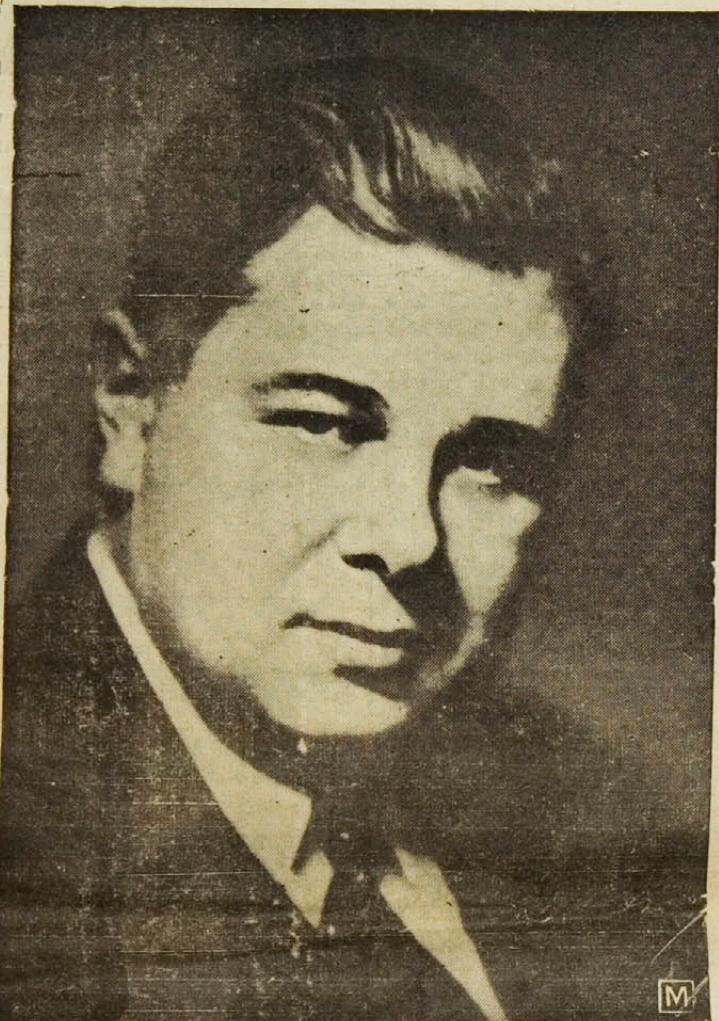
42. árgangur

240. tbl. — Föstudagur 21. október 1955

Prentsmiðja Morgunblaðsins

Ræða Bjarna Benediktssonar á Varðar-fundi:

Ofurvald kommúnista í verkalýðsfélögunum er alvarlegasta meinsemdin

Bjarni Benediktsson, menntamálaráðherra.

,Status quo‘ i Saar

— verði sáttmálanum hafnað

París, 20. okt.

FRANSKA stjórnin mun ekki breyta afstöðu sinni til saminingar Þýzkalands, þó að þjóðaratkvæðagreiðslan í Saar leiði til þess, að fransk-þýzka Saarsáttmálanum verði hafnað, sagði franski forsetisráðherrann Edgar Faure i dag. Samningaumræður verða ekki hafnar að nýju milli Þýzkalands og Frakklands. Verði Saar-sáttmálanum hafnað þýðir það aðeins „Status quo“ í Saar, sagði forsetisráðherrann.

Lýsti forsetisráðherrann einnig yfir því, að Frakkar myndu ekki á næstunni hafa nein sambönd við allsherjarþing S. P. Eins og mennum minnast, gengu frónsku fulltrúarnir af fundi allsherjarþingsins, er ákveðið var að ræða Algier-málín bar.

Ræddi Faure einnig fyrirhug-aðan utanríksráðherrafund fjór-veldanna, sem hefst í Genf í næstu viku. Þar munu Vestur-veldin ræða vopnasölu kommúnistaríkjanna til Egyptalands, og gera nauðsynlegar ráðstafanir til að koma í veg fyrir, að friðnum verði stofnað í hættu, sagði Faure. — Reuter-NTB.

Hauskúpa Hitlers

FRIEDLAND, 20. okt. — Karl Schneider, fyrverandi majör í SS-sveitum Hitlers, var meðal striðsflanga þeirra, er komu til Friedland í dag. Sagði hann svo frá, að Rússar hefðu grafið upp lík Hitlers í byrjun maímánaðar 1945 og haft hauskúpuna á brott með sér til rannsökna í Moskvu. Sagðist Schneider sjálfur hafa tekið benzinið af bifreið foringjans og hefði átt að nota það við líkbrennslu þeirra Hitlers og Eva Braun. — Reuter-NTB.

„Venezuela“ hlutskörpust í keppninni um titilinn „Miss World 1955“

UM miðnætti í gærkvöldi bár-ust fréttir af úrslitunum í fegurðarsamkeppninni um titilinn „Miss World 1955“, sem háð hefur verið í Lundúnnum undanfarna daga.

- Hlutskörpust varð ungfrú Susana Djuim frá Venezuela. — Hún er 19 ára að aldri og hlýtur í verðlaun auk titilsins 500 sterlingspond i reiðu fé og bifreið, sem metin er á 1000 sterlingspond.
- Önnur varð Margrét Anne Haywood frá Bandaríkjunum, og er hún tvítug. Þriðja var Julia Coumoundourou frá Gríklendi, 18 ára að aldri. Önnur verókort voru 60 ster-

Pau lög mæla svo á, að prinsessan verður að tilkynna stjórninni með árs fyrirvara um fyrirhugaða giftingu sína — ætli hún að giftast án samþykis drottningarinnar. Margrét stjórmálamenn eru því hlynntir, að lögum verði breytt bannig, að Margrét geti gift sig án þess að taka tillit til þessa ákvæðis.

Brezku blöðin eru nú lika orðin hávær í kröfum sinum um að vita, hverjar séu framtíðar-áætlanir prinsessunnar.

Daily Telegraph hefir til þessa látið málid litíð til sín taka, en ritar í dag grein undir fyrirsögninni, „Skaðleg þögn“, og segir

Frh. á bls. 12.

lingspond og þriðju verðlaun 75 sterlingspond.

- Fegurðardrottningar frá 21 landi tóku þátt í fegurðarsamkeppninni. Sex þær hlutskörpustu fá allar einhver verðlaun, en í gærkvöldi bár-ust ekki fregnir um nema þrjár þær fyrstu.
- Eins og áður hefur verið skýrt frá, tók Ísland í ár í fyrsta skipti þátt í keppninni um bennan titil, og fór fegurðardrottning Íslands 1955, ungfrú Arna Hjörleifsdóttir, utan til að taka þátt í keppninni. Hefur því verið fylgt með keppninni af miklum áhuga þeirra.

PARÍS, 20. okt. — Hægri og miðflokkarnir í franska þinginu reka nú mikinn áróður fyrir nýjum þingkosningum — og vilja, að þær fari fram sem fyrst. Vilja sumir, að kosningarnar fari fram 4. des. n.k. eða í aprílmánuði næsta ár. Stjórnin mun ræða mál betta á ráðuneytisfundí á morgun. Segir í Reutersfregn, að fyrrnefndir flokkar vilji láta kosningarnar fara fram sem fyrst til að Mendes-France gefist ekki tími til að fullgera nýju stefnu-skrána sem hann hefur á þrjónum.

ekki að hugsa, að ég segi: Látið bið ekki vandann vaxa ykkur um of í augum. Aldrei hefur landið verið betra að lifa í en nú. Fyrst nú höfum við lært að fara með það og er það vissulega mikill munur frá því sem áður var. Eins er um landhelgina og meðferðina á henni. Um alla tæknina og aðbúnað fólksins þarfum við ekki að tala.

Eða hvað heldur þú um unga fólkioð? Sumir segja, að það sé að fara í bundana. Það er ekkert annað en hið sama og alltaf hefur verið sagt. Mér finnst það allt í senn vera stærra, þroskaðra og betur menntað en þegar ég var ungr. Mannkostirnir eru sjálf sagt misjafnir eins og þá.

„Þegar ég hugsa um allt þetta“, sagði hinn margreyndi forstumaður „finnst mér rangt að segja, að efnahagslifið, jafnvel allt þjóðlifið sé sjúkt. Það eru peningamálun, sem úr lagi eru.

DÝRTÍÐIN HÆTTULEG MEINSEMÐ

Það er svipað því og öll líffærin og bólurinn væri heill en í einum fingrinum væri slæmur gróftur. Slikt er óþægilegt og getur orðið hættulegt, ef það er ekki læknað í tima, og það kann að vera sárt að lækna það, því að stinga þarf á kilnu. En lækning er möguleg þótt ekki verði hún án erfiðleika.“

Þessi var skoðun hins líf-reynda, athugula manns og skal ég játa, að ég kunni ekki skil á rökum gegn skoðun hans. Enda er ég honum í megin atriðum sam-mála, bött mér dyljist ekki sá voði, sem ólagið í peningamál-unum, dýrtíðin, færir yfir þjóð-felagið.

Óneitanlega er dýrtíðin mein-semð, sem getur orðið hættuleg, ef ekki er að gert, og hefur nú þegar valdið alvarlegum truf-lumum í þjóðlifinu. Um allar mein-semdir er svo, að frumskilyrði til lækningar þeim er að gera sér grein fyrir eðli þeirra og orsökum.

MARGA FÝSIR Á PANN „BLÓÐVÖLL“

Ekki vantar, að ýmsar skyringar séu settar fram á dýrtíðinni. Hinir svokölluðu „vinstri menn“, sem annars er ekki sérlega hent að vera sammálin, mæla t. d. einum rómi á þá leið, að milliliðirnir og óhafilegur gróði þeirra sé orsök þessa vanda. Læknirsláðið sé því að slátra milliliðunum og dylst ekki, að ýmsa þeirra fýsir á þann blóðvöll og hyggjast ekki fara vegtullausir þaðan.

Frá Þ. á bla. 7

Kommúnistar stefna að því að brjóta niður löglega stjórnarhætti

Vandi fylgir vegsemd hverri

Vill prinsessan eiga flugkapteininn?

Lundúnnum, 20. okt. MJÖG liklegt þykir, að þingmenn neðri deildar brezka þingsins muni, er þingið kemur saman n.k. þriðjudag, biðja stjórnina að gera fulla grein fyrir hinu rómantiska sambandi Margrétar prinsessu og Townsends flugkapteins, enda þótt raunverulega sé bannað að bera fram persónulegar spurningar um konungsfjölskylduna. Verður spurningin sennilega orðuð bannig, hvort forsætisráðherrann ætli sér að breyta lögum frá árinu 1722 um giftingar meðlima konungsfjölskyldunnar.

★ ★ ★

Milliliða-blekkingar vinstrimanna hraktar lið fyrir lið

PENINGAMÁLIN Í ÓLAGI
FÝRIR nokkrum dögum hitti ég gamlan vin minn úti á landi, heraðshöfingja, sem mikil afskifti hefur haft af alm. málum og í þeim oft verið annarrar skoðunar en ég, en ég hefi ætlið metið mjög mikils. Þessi aldni heiðursmaður spurði mig tiðinda og sagði, að við í ríkisstjórninni hefðum nú fram úr miklum vanda að ráða.

„En“, bætti hann við, „það getur verið, að það sé vegna þess, að ég sé orðinn of gamall og kunni

17% með Saarsáttmálanum, 32% á móli, 39% óákveðnir

Saarbrücke, 20. okt. SAARBÚAR reyna nú eftir föngum að átta sig á, hvaða afstöðu þeir eiga að taka til Saarsáttmálans — en það kann að reynast þeim erfitt, því að áróðrinum rignir yfir þá í ræðu og riti, svo að varla fara sögur af öðru eins í kosningunum nokkurs staðar fyrr og síðar. Saarbúar eru 600 þús. að tölu, og fer þjóðar-atkvaðareiðslan um sáttmálann fram n.k. sunnudag.

Prófossningar fóru fram í Saar í s.l. viku, og kom þá í ljós, að 17% ætla að greiða atkvæði með sáttmálanum, 32% ætla að greiða atkvæði á móti honum, 39% vildu ekkert upplýsa um afstöðu sína og 12% hyggjast ekki greiða atkvæði. Ellefu stjórnálflokkar láta til sín taka í kosninga-áróðrinum, sex þeirra eru með sáttmálanum en fimm á móti —

býzku flokkarnir, en þeir hafa reynt eftir föngum að gera Jóhannes Hoffmann forsætisráðherra hlægilegan. Hann er ein-dreginn fylgismaður þess, að Saar verði sett undir stjórn Evrópulandanna. — Reuter-NTB.

PARÍS, 20. okt. — Hægri og miðflokkarnir í franska þinginu reka nú mikinn áróður fyrir nýjum þingkosningum — og vilja, að þær fari fram sem fyrst. Vilja sumir, að kosningarnar fari fram 4. des. n.k. eða í aprílmánuði næsta ár. Stjórnin mun ræða mál betta á ráðuneytisfundí á morgun. Segir í Reutersfregn, að fyrrnefndir flokkar vilji láta kosningarnar fara fram sem fyrst til að Mendes-France gefist ekki tími til að fullgera nýju stefnu-skrána sem hann hefur á þrjónum.

MARGA FÝSIR Á PANN „BLÓÐVÖLL“

Ekki vantar, að ýmsar skyringar séu settar fram á dýrtíðinni. Hinir svokölluðu „vinstri menn“, sem annars er ekki sérlega hent að vera sammálin, mæla t. d. einum rómi á þá leið, að milliliðirnir og óhafilegur gróði þeirra sé orsök þessa vanda. Læknirsláðið sé því að slátra milliliðunum og dylst ekki, að ýmsa þeirra fýsir á þann blóðvöll og hyggjast ekki fara vegtullausir þaðan.

Frá Þ. á bla. 7

— Ræða Bjarna Benediktssonar á Varðar-fundi

Framh. af bla. 1

En er það þá rétt, að millilið-
irnir séu slikir skaðræðisgripir
sem þeir kumpánar vilja vera
láta?

MILLILIÐALAUST BJÓÐFÉLAG ENGIN „PARADÍS“

Ef svo væri, mundi þar af leiða,
að milliliðalaust bjóðfélag væri
nánast paradís miðað við okkar.

Svo vill til, að við Íslendingar
þekkjum af eigin raun, hvernig
slikt bjóðfélag er. Við þurfum
ekki annað en beina huganum
aftur um eina eða tvær — í mesta
lagi þrjár — kynslóðir.

REYNSLAN FYRIR 100 ÁRUM

Ísland var fyrir 100 árum
milliliðalaust bjóðfélag.

Þá voru það sömu mennirnir
sem urðu að leggja hönd að
verki hvarvetna. Bóndinn
varð að sinna búi sinu. Hann
varð að róa á sjó. Hann varð
að vinna öll þau verk, sem
iðnaðarmenn vinna nú. Hann
varð sjálfur að annast alla
flutninga yfir vegleysur og
óbrúðar ár. Ekki voru inn-
lendu kaupmennir til að
hirða arðinn, því að innlend
verzlunarstétt fyrirsannst
ekki. Þá þurftu menn heldur
ekki að kvarta undan okri
bankanna, því að hvorki þeir
né sparisjóðir voru til hér á
landi. Sama var um skipafélög
og vátrygginga, hvorugt var í
innlendra manna eign. Lands-
menn vátryggðu yfirleitt ekki
verðmæti sin, og flutningur til
og frá landinu voru litlir og í
erlendra manna höndum það,
sem var.

Einhver kynni að segja, að
milliliðirnir hafi verið til, en að
visu verið erlendir, og því að
mestu utan við bjóðfélagið.
Vintri mennirnir mundu þá
væntanlega segja, að þá væri það
skömmanni til skárra að hafa þá
innlenda. Í bili skulum við láta
kyrrt liggja, hvort fullt samræmi
er í slíku, og er þó fullvist, að
jafnvel hinir erlendu milliliðir
voru sárafáir miðað við fjölda
hinna innlendu nú. Að sinni skul-
um við hugleiða, hvernig ástand-
ið var í þessu milliliðalausa bjóð-
félagi á Íslandi fyrir 50—100 á-
rum.

EYMDIN ÞÁ

Almenningur lifði í algerri
fátækt, bjó í óhæfum moldar-
hreysum og hrundi niður, ef
yfir gekk landsfarsótt, sem nú
mundi kölluð meinlaus, eins
og mislingar. Af bréfum hús-
freyjunnar á Bessastöðum,
móður Grims Thomsens, sjá-
um við, að það þótti naumast
i frásögur færandi, að fátækl-
ingar dæi úr „ófeiti“ á út-
mánuðum.

Þessu fór fram, þangað til
það tvennt gerðist, að bjóðin
fékk stjórnfrelsi og fór að
skifta með sér verkum eins og
tíðkast hafði um árpúsundir i
broskuðum bjóðfélögum. Eng-
inn skyldi ætla, að þetta
tvennt: Stjórnfrelsi og verka-
skiftingin, sem með öðrum
orðum merkir tilkomu milli-
liðanna, væri óskyld mál.

Jón Sigurðsson benti á það i
fyrstu stjórmálagreinum sinum
hvilklt tjón Íslendingum væri að
því að hafa t.d. ekki aðra iðnaðar-
menn en gullsmiði og að ekki
væri til innlend verzlunarstétt.
Með því móti færir þeir á mis við
þá fjársöfnun, sem ætið er sam-
fara verzlun og iðnaði.

FORSÖGN

JÓNS SIGURBSSONAR

Pvílik fjársöfnun mundi
verða undirstaða framfara
ekki aðeins fáum til hags, held
ur bjóðarheildinni. Allt hefur
þetta farið eftir á þann veg,
sem hinn mikli bjóðarleiðtogi

sagði, hó að nú séu komnir
aðrir, sem betur þykjast vita.

HVERJIR ERU MILLILIÐIRNIR

Snúum okkur þá að hinu is-
lenzka bjóðfélagi eins og það er
nú, og athugum, hverjir þessir
margumtöludu milliliðir eru.
Nokkuð er erfitt að áttu sig á því
til hlitar, því að þeir, sem mest
tala um milliliðagróðann, hafa
annað fremur til síns ágætis en
skýrleik í hugsun eða a.m.k. að
gera öðrum grein fyrir við hvað
þeir eiga.

Bezt er að taka dæmi. Talað er
um, að óhæfilegur milliliðakostn-
aður leggist á vöruna frá því, að
hún fer frá bónanum þar til hún
kemur til neytandans. Þess vegna
fái bóninn aðeins litið af því
verði, sem neytandinn greiðir.

MARGSKONAR KOSTNAÐUR

Í hverju er þá bessi kostnaður
fölginn: Flutningskostnaður eftir
atvikum með bifreiðum, skipum
eða flugvélum. Vinnslukostnaður,
stundum til iðnlærðra manna,
stundum verkamanna. Verzlun-
arkostnaður, þar innifalinn
geymsla og afhending. Vátrygg-
ingarkostnaður og bankakostnaður.

Sömu aðilar koma að mestu
einnig til greina um innfluttu
vörðuna, þó að hlutföllin um skift-
ingu kostnaðar séu mjög ólik eft-
ir því, hvernig standur á hverju
sinni.

NAUDSYNLEG STÖRF

Bessi ófullkomna upptalning
sýnir, að milliliðirnir eru margs
konar:

Sjálfst rikið, bankar, vátrygg-
ingarfélög, verzlunarmenn, iðn-
aðarmenn, skipafélög, flugfélög,
bifreiðaeigendur, margs konar
starfsmenn og verkamenn.

Öflugastir þessara aðila eru
ríkið, sem þó hefur margs konar
öðrum, því eðlilegri verkefnum,

að gegna, Sambandi islenzka sam-
vinnufélaga, ásamt undirdeildum

sinum, bankarnir, Eimskipafélag

Íslands, vátryggingarfélög, flug-

félög, einstakir kaupmenn, iðn-

rekendur, hraðfrystihúseigendur,

iðnaðarmenn, bifreiðastjórar o.s.

frv.

Enginn vafi er á því, að allir
þessir aðilar vinna störf, sem
vinna verður í bjóðfélagini, ef
við eignum ekki að falla aftur i
hina milliliðalausu eynd, sem hér
var fyrir 100 árum, og ég drap
á. Spurningin er einungis, hvort
menn telja, að betur fari að því
að aðrir önnuðust störfin en nú
gera það. En þá erum við komnir
að sjálfa bjóðskipulaginu, sem
menn vitanlega greinir mjög á
um, hvert hentast sé.

Við Sjálfstæðismenn teljum, að
frjálsræði sé að öðru jöfnu bezt.

Við höfum sízt á móti samvinnu-

rekstri og jafnvel ríkisrekstri og

bæjarrekstri, ef svo ber undir,

teljum að samkeppnin sé öllum

hollust og að heilbrigðast sé, að

einstaklingarnir fái að spreyna

sig, þar sem því verður við kom-
ið.

ANDSTÆDINGARNIR ÓTTAST ARÐ OG AUÐSÖFNUN

Andstædingar okkar segjast
óttast af mikinn arð og auðsöfn-
un einstaklinganna. Nú má auð-
vitað mjög deila um, hvort það
sé svo hættulegt, að einstakir
dugnaðar- og forsýrmenn aflí-
fjár til framkvæmda sinna. En
látum það vera. Sprjum hins,
hvort miklir möguleikar séu til
slikrar fjársöfnunar hérlandis.

E. O. OG SKATTFRELSIÐ

Einar Olgeirsson hefur sjaldan
rétt fyrir sér, en engin regla er
án undantekninga og sá, sem
mjög er málugur kemst trauðla-
undan því, að segja stundum satt.

Svo var t.d. er hann 1953 sagði á

isminn raunverulega verið bann-
aður á Íslandi, b.e. auðsöfnun á
Íslandi hefur aðeins verið möguleg
með skattsvíkum og gjaldeyr-
issvikum Allra ríkustu fél-
ögin hafa verið gerð skattfrjáls
með lögum. Ríkustu og mestu
gróðafélögini í landinu eru skatt-
frjáls með lögum.“

Hver eru þessi auðugustu félög,
er njóta skattfrelsис og eru þar
með óflugustu milliliðirnir?

Samvinnufélögir, bankarnir og
Eimskipafélag Íslands.

ENGINN TEKJUSKATTUR FRÁ EIMSKIP PÓ SKATT- FRELSISIÐ VÆRI AFNUMIÐ

Um Eimskipafélag Íslands er
það að segja, að nokkur siðstu-
árin mundi það ekki hafa purft
að greiða neinn tekjuskatt, bött
það hefði engrá skatthluninda
notið, því að gróði þess hefur
hvergi nærra nægt fyrir lögheimil
uðum afskriftum. Um útsvarið
gegnir öðru mál, bæði vegna
veltu-útsvarsins og álagningará-
möguleika viðs vegar um land, en
það er viðtækara mál en hægt
sé að ræða hér. Hvað sem því
liður er vist, að gróði Eimskipa-
félagsins hefur ekki orðið Íslandi
til tjóns, því að hann hefur gert
mögulegt að byggja hinn glæsi-
lega skipaflotha, sem í senn er
stolt þjóðarinnar og gagn. Þar
vanrar það eitt á, að enn vantar
okkur fleiri og margbreytilegri
skipi.

Mesti misskilningur er og, ef
menn ætla, að farmigjöld Eim-
skipafélagsins séu svo há, að þau
valdi verulegu um dýrtiðina.

UMSÖGN HAGSTOFUNNAR

Hagstofa Íslands hefur nýlega
reiknað út, að 10% hækkun á
farmigjöldunum á innflutum
vörum, er koma inn í visitóluna,
mundi nema 1/5 úr visitolustigi.

Berið petta saman við þá miklu
hækkun, sem orðið hefur á vísito-
lunnini, vegna kauphækkananna
í vor, og þá munið þið betur
skilja, hvar er að finna orsök
dýrtiðarmeinsins, en láta mun
nærri, að þegar öll kurl koma til
gráfar, nemi sú hækkun 13 stigum.

ÓHJÁKVÆMILEG NAUDSYN AÐ BANKAR SAFNI FÉ

Um bankana er svo, að þeir
eru allir ríkisrekni að meira eða
minna leyti. Óhjákvæmileg nauðsyn
er að bankarnir safni fé, bæði til
öryggis og möguleika til

vaxandi útlána. Auk þess kemur
það, að með ákvörðun um vexti

og útlán er ætlast til, að þeir ráði

miklu um fjármálaástandið í
landinu, og koma t.d. um háa
vexti til ýms önnur sjónarmið en

gróði sjálfa bankanna, svo sem

wilji til að draga úr fjárfestingu,

viðleitni til að halda uppi gengi

krónunnar, forðast innflutnings-
höft o.fl.

BÚNAÐARBANKINN

Auðvitað sæta bankarnir gagn-
ryni fyrir sumar ráðstafanir sinar
ekki síður en aðrir. Öðru hvori
er svo að sjá að Tímanum, að
hann telji bankana hafa mjög
misséð sig og er þá ekki að sök-
um að sprýra, að Sjálfstæðis-
mönnum er kennit um.

Að sinni skal ég ekki rekja þá
sögu en aðeins benda á, að Búna-
ðarbanksinn er i senn alveg ríkis-
rekinn og undir stjórn „samvinnu-
mann“ bæði um bankastjóra og
meirihluta bankaráðs. Sumar
ráðstafanir þess banka orka þó
ekki síður tvimælis en annarra
og a.m.k. verður hann ekki með
réttu sakadur um fjandskap við
milliliðina í lánveitingum sinum.

VOLDUGASTI AUÐHRINGURINN

Þá kem ég að voldugasta auð-
hring landsins Sambandi is-
lenzka samvinnufélaga og öllum
indirceildum þess. Ýmsiði óar
það að, sem þessi óflugu samtök

hafa nú náð í okkar litla bjóð-
félagi.

Og menn velta fyrir sér með
efasemdir í huga einstökum ráð-
stofunum samvinnufólkfanna
eins og annarra dauðlegra manna.

Hvað sem um það er, þá er
ljóst, að hið mikla fjármagn, sem
SÍS ræður yfir, greiður aðgangur
að lántofnunum og skattafrið-
indin auðvelda þeim mjög sam-
keppni við einstaka kaupmenn.

SANNAST AÐ SAMVINNU- FYRKOMULAGID ER EKKI EINHLÍTT

Ef kaupmenn brátt fyrir allt
þetta standast samkeppnina og
sumir jafnvel safna fé, er það
óneitanlega sönnun þess, að sam-
vinnufyrirkomulagið sé ekki ein-
hlitt, að dugnaður og hugkvæmni
einstaklingsins, sem fyrst og
fremst vinnur fyrir sjálfan sig,
sé einnig ómissandi fyrir þjóðar-
heldina.

Jafnframt því, sem við full-
yrðum, að þetta sé óhaggandi
staðreynd, skulum við játa, að
almenningur ber frá fornri fari
nokkra tortryggni til kaup-
mannastéttarinnar. Menn telja,
að í verzlin sé tiltölulega auð-
velt að skjóta undan fé, benda á
óhófslifnað sum

— Ræða Bjarna Benediktssonar

Framh. af bls. 7
vægi í efnahags- og fjármálum, sem lýsti sér í stöðugu verðlagi, einstakri aukningu sparifjár og skattalækkunum á árunum 1952 til 1954.

Óneitanlega var þó við ramman reip að draga, þar sem þá þegar var búið að hækka svo kaupgjald í landinu, að atvinnuvegirnir fengu ekki undir risið, og er því merkilegra að takast skyldi að halda því jafnvægi sem raun bar vitni um.

ALLIR HEIMTUÐU HJÁLP TIL ATVINNUVEGANNA

Ofhleðsla á atvinnuvegina var viðurkennt af ráðamönnum kommunista, Alþýðuflokks og Alþýðusambands sumarið 1954 og veturnin 1955. Allir þessir forsprakkar heimtuðu þá stórkostlega hjálp handa togaraútgjerðinni, töldu aðstoðina, sem veitt var, vera af of skorum skamt. Þegar bátaútvegsmenn stöðvuðu skip sín um áramótin og vildu ekki una þeirri skerðingu á bátagjaleyrinum, sem ríkisstjórnin ætlaði að knýja fram, fengu útvegsmenn eindregna hvatningu frá Alþýðusambands-forkólfnum um að láta hvergi undan.

EN SNÚA VIÐ BLAÐINU

Í hinu orðinu býsnast þessir sömu menn svo yfir bátagjaldeyrinum og setja út á bílainnflutninginn, sem þeir sjálfir höfðu gert tillögu um í því skyni að koma í veg fyrir stöðvun togaranna.

ÓHEILINDIN AUGLJÓS ER PEIR HEIMTA HÆKKANIR

Óheilindin verða enn augljósari, þegar ofan á þetta bætist, að á s.l. vori knúðu þessir menn fram stórkostlegar kauphækkanir. Þetta gerðu þeir, þótt þeir vissu ofur vel, að áður en þessar kauphækkanir komu til varð að halda undirstöðuatvinnuvegum uppi með margs konar ráðstöfunum og þess vegna hafa þeir ekki yfir neinu eigin fé að ráða til að greiða hin nýju útgjöld, sem a.m.k. munu, þegar allt er samantalið, samsvara 20% kauphækku á þessum vetri.

Ef ekki væri að gert hlyti atvinnureksturinn að stöðvast á skammri stundu, en af sílku mundi leiða landauðn. Hingað til hefur þessu verið bjargað með því, að Alþingi og ríkisstjórn hafa bvert á móti vilja sínum orðið að grípa til niðurgreiðslna á landbúnaðarvörum, bátagjaleyris fyrir vélbátaflotann og beinna rekstrarstyrkja fyrir togarana og nú eins konar útflutningsuppbóta á kjötið.

MUNUR Á LÍFSKJÖRUM HVERGI MINNI EN Á ÍSLANDI

Til alls þessa þarf mikil fó. Jafnvel Einar Olgeirsson hefur neyzt til að játa, að samkvæmt skattalögnum sé svo mikil tekið af einstaklingum, að ef löglega sé að farið verði meira ekki tekio. Það er og óhaganleg staðreynnd, að munur á lífskjörum manna er hvergi minni en á Íslandi.

Í Rússlandi er munur á hæst og lægstalaunuð mönnum miklu meiri en hér og skattalögini eru hinum hærra launuðu ólíkt hagstæðari en hjá okkur.

Jafnvel annars staðar á Norðurlöndum, þar sem lífskjaramunur er þó yfirleitt viðurkenndur litill, er talið, að hæstu laun embættismanna séu 5—6 sinnum hærri en þau lægstu, en hér aðeins 2,5—3 sinnum hærri. Fer og vaxandi hér, að hæfir menn hliðra sér hjá að fara í vandasamar og ábyrgðarmiklar stöður af því, að þeir telja sig engin laun fá fyrir ónæði og ábyrgð.

Hugsanlegt væri að skattleggja þann atvinnurekstur, sem er skattfríals. Skammt mundi slikt hrökkva, enda yrði bönkum t.d. ómögulegt að starfa undir al-

mennum skattalögum. Hitt er ekki nema sanngjarn, að allur venjulegur atvinnurekstur eins og verzun, verði latin búa við sambærileg skattalög. En slik leiðréttung á skattalögum mundi ekki leysa þann vanda, sem stafar af ofhleðslunni á undirstöðu atvinnuvegina.

Sannleikurinn er sá, að fjármunir til þess verða hvergi teknir annars staðar en frá þeim sem peningarnir fóru í fyrstu til. Þá verður að taka af öllum almenningu, sem heimt hefur of mikil í sinn hlut af atvinnuvegum. Þetta er staðreynnd, sem með engu móti verður umflúin.

Fleira kemur hér til, en þessi staðreynnd er undirstaða örðugleika á rekstri atvinnuveganna nú. Með því úrræði að taka með sköttum og bátagjaldeyrí aftur af almenningu það, sem atvinnuvegirnir höfðu um of greitt í laun og láta það á ný renna til þeirra, myndast hringrás, sem að visu forðar bráðum voða og tekur peningana einkum af þeim, sem mestu hafa eyðsluna, en hefur einnig mikla ókosti.

TORTTRYGNI SMEYGT Í HUG FÓLKIS

Í skjóli þessa er mönnum talin trú um, að í ymiss konar óhóf og eyðslu hjá ríkinu og atvinnurekendum fari það fó, sem nauðsynlegt er til að forða algerri stöðvun. Við þetta myndast torttryggni og mis-skilningur, sem nær hámarki sinu í því, að ýmsir halda, að þeir séu af litlum efnunum að styrkja atvinnuvegina, sem rauverulega halda lífinu í öllum.

Með þessu tekst upplausnar-mönnunum að skapa glund-roða, er þeir vona að hjálpi þeim áleiðis í þeirra illu áformum. Margs konar lög-leysur og illvirki í sambandi við síðasta verkfall sýndu, að fyrir forráðamönnum vakti annað en að finna hagkvæma lausn á miklu vandamáli. Þeir vildu skapa vanda og auka hann en ekki leysa.

MISBEITING Á VALDI VERKALÝÐSFÉLAGANNA

Misbeiting á hinu mikla valdi verkalyðsfélaganna hefur gert kommuníustum fært að koma áformum sínum fram. Þeim hefur heppnast að magna dýrtíðina beinlinis í því skyni að kenna öðrum um þann vanda, sem af henni stafar.

Ég játa það með mínum gamla vini, sem ég vitnaði til í upphafi málss míns, að enn er þetta mein ekki orðið lifshættulegt fyrir þjóðfaglög. Síður en svo, ef rétt er að farið, því að efnahagur þjóðarinnar er í raun og veru ágætur og framtíðarhorfurnar göðar, ef við læknum meinsemdina.

MEINSEMDIN: OFURVALD KOMMUNISTA Í VERKA-LÝÐSFÉLGUNUM

Meinsemdin er ofurvald kommúnista í verkalyðshreyfingunni og misbeiting þeirra á því valdi verkalyðnum til óþurftar en upplausnaráformum sjálfrá þeirra til framdráttar.

Mikill meiri hluti verkalyðsins skilur og þekkir óþurftarstarf kommunista, en misvitrið foringjar hafa leiðst til undansláttar, sundrungar og þrekleyris, þar sem sannsögli, sameining og baráttu fyrir réttu málum mundu hafa leyst vandann.

HÆGARA AÐ SKRÖKVA EN MÆTA STAÐREYNDUNUM

Um sinn er hægara að skrökva því til að allir geti fengið allt fyrirhafnarlaust aðeins ef milliðnum væri slátráð. Nú, sem fyrir reynast svo, að Sjálfstæðisáttar verði að hæta forystuna.

sem búið er að hálshögga, hættir að verpa, og að verzunarkostnað urinn hjá KRON mundi ekki minnka, þótt samkeppni smákaupmannanna væri úr sögunni. Slikar tiltektir mundu eigi leiða til farsældar heldur aukins vanda. Þess vegna hvílir vinstrí stjórnar hjalið á blekkingum og fláræði allra þeirra, er þar mæla ákast með.

Þeir stjórnmalamenn, sem eyða tíma sínum í það skraf, gefa mönnum sannarlega steina fyrir brauð, þegar þeir láta svo sem eyðing milliliðanna eða upptaka gróða þeirra mundi leysa dýrtið-avvandann. Ef þessir menn ein-hverntima ná völdum verða þeir að gripa til annarra úrræða, því að blekkingarnar mundu þá verða léttar í maga.

Hitt hefur þessum óþurftar-mönnun tekizt að trufla mjög efnahagslíf landsmanna með mis-beiting sinni á verkalyðshreyfingu-nni. Hin pólitísku verkföll, sem kommuníistar og fylgismenn þeirra beita sér fyrir, megnar að vísu að draga úr hinum góðu áhrifum af stefnu ríkisstj. og yfirlögnaði meirihluta þjóðar-innar. Síðan hælast eyðileggings-armennirnir yfir því, að stjórninni hafi mistekist um sum áform sín, einmitt þau, er þessir sömu menn hafa gert allt, sem þeir gátu til að reyna að láta þau fara út um þúfur.

ÆÐSTA VALD Í LÝÐRÆDISRÍKI

Æðsta vald i stjórnmalum þjóðarinnar er hjá kjósendum og þeir beita því við kosningar til Alþingis. Þar og í ríkisstjórn er síðan stjórnad í sam-ræmi við þann vilja kjósenda, sem fram kemur við almennar kosningar. Ef vel á að fara verða samtök allra borgara í landinu, sjálft ríkið að vera sterkasta aflið í landinu.

FRJÁLSHUGA LÝÐRÆDIS-SINNAR Í ÖRUGGUM MEIRIHLUTA

Framtíði kommunísta og handbenda þeirra er þess vegna bein-örun við lýðræðið í landinu. Eðlilegasta úrræðið gegn þessum hermdarverkum er, að allir lýðrædisunnendur taki saman höndum og komi yfirráðum í verka-lýðshreyfingunni úr höndum þeirra ofbeldis- og æfintýra-manna, sem þar fara nú með völd, í hendur þeirra, sem eingöngu láta sig varða hag verkalyðsins og fara þar ekki eftir annarlegum sjónarmiðum. Þessi hraðir verður að koma innan frá henni sjálfri. Valdboði í þeim efnunum stóða litt. Hinir lýðræðis-sinnuðu frjáls huga verkamenn hafa nægan meirihluta í verka-lýðsfélögum, aðeins, ef þeir gátu til að ekki skylt við hagsmunabaráttu verkalyðsins heldur er þáttur í upplausnaráformum kommunísta.

Þetta er eitt mikilvægasta viðfangsefnið í íslenzkum stjórnmalum nú, því að ef ekki er að gert, eykst sú hættu stöðugt, að lög-legir stjórnhaettir séu brotnir niður undir yfirskyni launabaráttu, sem á þó ekkt skylt við hagsmunabaráttu verkalyðsins heldur er þáttur í upplausnaráformum kommunísta.

MEINSEMDIRNAR ALVARLEGAR EN EKKI BANVÆNAR

Meinsemdirnar, sem þjóðfélagið þjá, eru alvarlegar en þó engan vegin banvænar, ef menn snúast til varnar. Þar þarf bæði vit og djörfung til að gera sér grein fyrir orsókunum og læknisráðnum og þora að framfylgja þeim. Flest af því, sem hér þarf að gera er þess eðlis, að ekki ætti að verða ágreiningur um milli þjóð-hollra manna, en þó mun hér enn sem fyrir reynast svo, að Sjálfstæðisáttar verði að hæta forystuna.

Um sinn er hægara að skrökva því til að allir geti fengið allt fyrirhafnarlaust aðeins ef milliðnum væri slátráð. Nú, sem fyrir reynast svo, að Sjálfstæðisáttar verði að hæta forystuna.

Afskekktari og fátækari byggðir bera viðhald eldri vegavélanna

Gísli Jónsson vill láta laga það misrétti

HÍNAÐ afskekktari byggðir landsins hafa ætið á undanförnum árum orðið afskiptar með góðar vegavinnuvélar. Þannig mælti Gísli Jónsson í Sameinuðu þingi í fyrradag og krafðist hann bess að hlutur dreisbýlisins yrði bættur í þessu efni.

★ Það er staðreynnd, sagði Gísli, að vélanotkun við vegagerð hefur verið miklu meiri í hinum fjölbýlli héruðum. Pangafara flestar vinnuvélarnar, sem nýjar eru keyptar.

★ En afskekktari sveitirnar eru látnar maeta afgangi. Þær fá vinnuvélar, sem úreltar eru orðnar og úr sér gegnar. Þannig verða fátækari og dreisbýlli sveitirnar að bera aukina kostnað af viðgerðum og viðhaldi á eldri vélum. S.I. vetur bar Gísli fram tillögu um úrbætur í þessu.

VEGAGERÐ OG HAFNARGERÐ HAFA SKRÁ UM ALLAR VINNUVELAR

Hann gat þessa í sambandi við ályktunartillögu frá Skúla Guðmundssyni um að láta rannsaka vélakost vegagerðar og hafnagerðar ríkisins og síðan kaupa þær vélar sem að vantaði.

Við umræður sem að eftir fóru, kom í ljós að tillaga Skúla mátti heita tilgangslaus. Í fyrsta lagi skýrði Emil Jónsson frá því að vitamálastjórnin hefði alltaf tilbúna á skrifstofu sinni skrá yfir allar vélar sem hún ætti og sama myndi vera að segja um vegagerð ríkisins. Svo að engin rannsókn á því þarf að fara fram.

STENDUR AÐEINS Á FJÁRFRAMLAGI. VILJINN NÓGUR

Og Magnús Jónsson upplýsti það, að á hverju ári þegar kæmi til aðgreiðslu fjárlaga sendu bæði vegagerðin og hafnagerðin fjárveitinganefn óskir um aukin vélakup. Fjárveitinganefn sái sé aldrei fært að samþykka allar þær tillögur. Þótt hún vildi að visu fegin flytja inn sem allra flestar vélar, þá yrði

betta að hlita hinum almennu-liggálum fjárlaganna, að ræta að því hve mikil fó se sýrir hendi.

Og það eitt er víst, sagði Magnús, að þess er ekki þörf að reka á eftir hafnagerð og vegagerð um vélakaup, því að þær hafa ætið beðið um meiri vélar en hægt var að samþykka.

Bygging 108 íbúða í ráðhúsum stendur yfir

GÍSLI Halldórsson bæjarfull-trúi gaf á fundi bæjarstjórnar í gær ymsar upplýsingar um byggingamál.

Kvað hann nú vera í gangi bygging 108 íbúða við Bústaða veg og teiknivinnu að ljúka við 48 íbúðir. G. H. kvað það hafa verið gert að áróðursefni að byggingaframkvæmdir gengju seitn en hið sanna væri, að þeim hefði verið hraðað eins og unnt væri að hraða byggingum, eins og ástandið væri í dag. G. H. kvað allt hafa verið gert, sem unnt væri til að flýta framkvæmdum. Lægsta tilboði í byggingarnar hefði ekki verið tekið vegna þess, að sá aðili hefði ekki viljað skuld binda sig til að ljúka verkinu eins fljótt og krafist var. Tilboði þess næst lægsta hefði verið tekioð og hefði sá aðili skuldbundið sig til að ljúka verkinu á tilteknun tíma og að viðlögdura 500 króna dagsektum ef tíma-markið væri ekki halðið.

Byggingum skv. þessum samningi hefði átt að vera lokð 25. f. m. og dagsektir væru nú áfallnar en verktaki hepptist við að ljúka við að gera íbúðir fokheldar.

G. H. kvað aldrei mega vanrækja tæknilegan undirbúning bygginga en bæjarftr. minnihluta flokkanna gleymdu oft þeirri nauðsyn en létu áróðurinn sitja fyrir.

Allharður árekstur á Stapafellsvegi í gær

KEFLAVÍK, 20. okt. — Um kl. 10 í morgun varð allharður árekstur á Stapafellsvegi. Lenti þar saman vörubifreið, er var fullhlaðin af sandi og bil frá varnarliðinu, Pickup, VL-185 með þeim afleiðingum að varnarliðsbíllinn ónyttist gersamlega. En

Morgunblaðið

40. árgangur

266. tbl. — Laugardagur 21. nóvember 1953

Prentsmiðja Morgunblaðsins

Íslendingar verða að gera sitt til að heimsfriður haldist

Ályktanir þings SUS í nokkrum allsherjarmálum

Landhelgismál

12. ÞING Sambands ungra Sjálfstæðismanna fagnar því, sem áunnizt hefur í landhelgismálum þjóðarinnar og telur að það spør, sem þegar hefur verið stigið í þeim málum, hafi markað farsæl timamót i fiskveiðisögu landsins. Jafnframt væntir þingið þess, að númerandi ríkisstjórn haldi fast hér eftir sem hingað til á rétti Íslendinga í þessu mikla hagsmunamáli.

Þingið álitur, að stefna beri að því að Íslendingum verði í samræmi við alþjóðalög tryggður sem viðtækastur einkaráttur til hvers konar hagnýtingar landgrunnsins og hafsins yfir því.

Með ólum ráðum verður að bægja frá yfirlangi veiðipjófa við strandur landsins, m. a. með því að nota hráðbáta og flugvélar við landhelgsgæzluna, eftir því sem við verður komið.

Áfengismál

Þingið telur nauðsynlegt, að unnið sé af alefli gegn ofnautn áfengis í landinu.

Þingið telur númerandi ástand í áfengismálum þjóðarinnar algerlega óviðunandi og skorar því á Alþingi að samþykkja þegar áfengislagrafurmárvapn það, sem nú liggur fyrir því.

Nauðsynlegt er að hefja sem fyrst starfrekslu hælis fyrir áfengis-sjúkinga.

Vegna hinna tiðu bifreiðaslysa hvetur þingið alla landsmenn til að aka aldrei bifreið eftir að hafa neytt áfengis og telur nauðsynlegt að skapa sterkt almenningsálit gegn ölvun við akstur.

Vöruvöndun

12. þing S.U.S. telur það eitt af lífsskilyrðum þjóðarinnar, að ennþá meiri aluð og nákvæmni sé höfð við verkun og framleiðslu afurða landsmanna og bendir i því sambandi á, að sérstaklega sé þess gætt við framleiðslu útflutningsafurða. Er það staðreynd, að á vöruvöndun einni saman getur oltið, hvort Íslendingar yinna afurðunum markaði erlendis eða ekki. Er brýn nauðsyn öruggra ráðstafana til þess að fyrirbyggja, að einstakir framleiðendur geti með hirðuleysi spillt fyrir heilum framleiðslugreinum.

Skógrækt

12. þing S.U.S. hvetur æsku landsins til að stuðla eftir megni að aukinni skógrækt í landinu, og vill ljá þeim málum allan þann stuðning, er það megnar.

Bjarni Benediktsson

Danir auka útgjöld til landvarna um 200 milljónir

KHÖFN, 20. nóv. — Hin nýja jafnaðarmannastjórn hefur nú lagt fram fjárlagafrumyarpsátt. Gerði það Viggo Kampmann, fjármálaráðherra. — Heildarútgjöld eru 3100 millj. d. kr. Stærsti liðurinn er til lanvdarna, 954 milljónir eða um 200 milljónum kr. meir en s.l. ár — Ritzau.

SANTIAGO, 20. nóv. — Lyst hefur verið yfir hernaðarástandi í Chili, vegna þess að 20 þúsund kennrar hafa lagt niður vinnu. Síkt verfall er ölöglegt þar sem þeir eru starfsmenn ríkisins.

Uppvist um stórfelldar njósnir og landráð kommúnista í N.-Noregi

Af fimm handteknum voru 2 kommúnistar en 3 voru „hliðhollir“

Einkaskeyti til Mbl. frá NTB.
OSLO 20. nóvember. — Löggreglurannsókn hefur leitt það í ljós að 5 norskir ríkisborgarar hafa rekið viðtæka njósnir og landráðastarfsemi í Norður-Noregi. Stendur rannsókn yfir í bænum Kirkjunesi og verður því nú ekki lengur leynt að Rússar hafa staðið að baki njósnastarfseminni. Það var flóttamaður frá Rússlandi, sem ljóstraði upp um landráðastarfsemi kommúnista.

UPPLÝSINGAR UM LANDVARNIR NOREGS

Löggreglurstjórn í Kirkjunesi tilkynnti að fimm norskir ríkisborgarar hefðu verið handteknir þar í bænum. Fullgildar sannanir liggja fyrir um það að þeir hafa afhent Rússum ýtarlegar upplýsingar um landvarnir í Norður-Noregi, kort, ljósmyndir, nákvæmar skýrslur um hernaðarmanvirki, skotfærageymslur,

flugvelli, strandvirki o. s. frv. Landráð þessi hafa þeir framöfyrir rússneska peningaborgun.

Tveir þessara manna eru flokksbundnir kommúnistar.

Hinir þrír eru ekki flokksbundnir kommúnistar. Hins vegar sýnir ferill þeirra, að þótt þeir hafi reynt að dylja fylgi sín við kommúnista með ymsum raðruna, það nái

þeir jafnan verið kommúnistum hliðhollir!!

RÚSSNESKUR FLÓTTAMAÐUR LJÓSTRADI UPP

Það var rússneski flóttamaðurinn Gregori Fedorovich Pavlov, sem ljóstraði upp um njósnamsámsærið. — Hann var einn af starfsmönnum njósnamiðstöðvar Rússa í Murmansk. Flúði hann yfir landamærin þann 18. ágúst. Fyrsti maðurinn, sem hann hitti innan norsku landamæranna var bóninn Ingvald Eriksson, og bað Rússinn hann um aðstoð til að ná sambandi við norsku löggregluna. En Ingvald þessi er einmitt einn af njósnurunum.

Pegar Pavlov náiði fundi

Franm. á dls. 11.

En kommúnistar og þjóðvarnarmenn vilja að þjóðin bregðist málstað frelsisins og opni varnarhring Atlantshafssþjóðanna

I FYRSTA sinn við útvarpsumræðurnar á simmtudagskvöld um þingsályktunartillögu Þjóðvarnarmanna um varnarsamninginn, komu þeir fram á sjónarsviðið á þessu þingi til að gera grein fyrir stefnumálum sinum. Var það ekki vonum fyrr að almenningur fengi að heyra rödd þeirra.

Ræðumenn Sjálfstæðisflokkssins við þessar umræður voru þeir Jónas Rafnar, þingmaður Akureyringa og Bjarni Benediktsson dómsmálaráðherra.

Af hálfu Þjóðvarnarmanna talaði Gils Guðmundsson.

Eftir að hlustendum hafði gefist kostur á að hlusta á mál Þjóðvarnarmanna varð þeim það ljóst, svo ekki verður um villzt, að hinna nýi flokkur er meðstarfsflokkur og alger taglhnytingur kommúnista eins og við var að búast. — Vakti það alveg sérstaka athygli meðal hlustendanna að þessi foringi Þjóðvarnarmanna, Gils Guðmundsson virtist eftir fyrstu útvarpsumræðu sina hafa tæmt efni sitt og rök, því önnur ræða hans var fyrst og fremst upptugga af hinni fyrri. Fékk hann hina háðulegustu útreið er einkum var áberandi vegna þess hve mikið sjálfssálit kom fram hjá þessum manni og steigurlæti frammi fyrir alþjóð.

Ræða Jónasar Rafnar birtist hér í blaðinu í gær, en hér birtist ræða Bjarna Benediktssonar í heild, en við umræðurnar skipti hanu henni í tvennt.

Fyrri hluti

HÁTTV. þm. Gils Guðmundsson létt svo sem hindra hefði átt þessar útvarpsumræður. Jafnframt varð hann að játa það, að flokkur hans átti skýlausán rétt til að fá þær hvenær sem hann bæri kröfu fram um þær. Þess vegna var sjálfsgagt að reyna hvort hann hefði kjark til að neytu þessa réttar síns og er vel, að hann hefur nú gert það.

KOMMÚNISTAÐLID LEYNIR SÉR EKKI

Yfirsýn þingmannsins og skilningur á alþjóðamálum lýsti sér í yfirliti því, sem hann gaf um alheimsmálin í upphafi ræðu-sínum.

Hann gleymdi þar örlögum baltnesku þjóðanna, Pólverja og annarra þeirra þjóða, sem Rússar lögðu undir sig á styrjaldarárunum og sýndu þar með útbensluþrá sína, sem síðan hefur æ ofan í æ orðið enn berari. Kommúnistaðlid leyndi sér ekki hjá þingmanninum.

Það var ekki að ástæðulaus, að ræðumaður kommúnista kallaði Þjóðvarnarmenn „samherja“ sína.

Vera kann þó, að skýringin á hinni furðulegu blindu Gils Guðmundssonar á hinum þjóðingarmestu staðreyndir í alþjóðamálum sé með fram sú, að hann hefur asklokið fyrir sinn himinn.

Hann sá sem sagt þá skýringu helzta á vörnum Íslands, að Íslendingar hefðu látið kaupa sig fyrir dollara. Pannig talar maðurinn, sem styðst við flokk, sem heldið er uppi fyrir fé Sigurðar Jónassonar.

Hann býsnaðist líka yfir lúxusbilum. Væri ekki ráð að hann skoðaði fyrst bílana, sem standa fyrir utan flokkaskráningu.

Friggj, á lk. 2.

hans, áður en hann kastar steinum á aðra.

Kommúnista lærðómurinn kom þó skjótlega upp aftur. Gils Guðmundsson ítrekaði hér gamla hótun Einars Olgeirssonar um að atomsprengju yrði varpað á Ísland, ef við færum ekki að vilja kommúnista í utanríkismálum.

JAFNVEL FÁMENNT LIÐ ER ÓMETANLEG VÖRN

Þjóðvarnarmenn og lærimeistarar þeirra, kommúnistar, eru áreiðanlega betur kunnugir fyrirætlunum forráðamanna hins alþjóðlega kommúnisma, en aðrir Íslendingar. Því fer þess vegna fjarri, að ég treysti mér til að neita því, að ráðgert sé í kommúnistahóp að varpað skuli atomsprengju á Ísland.

Hitt veit eg með vissu, að likurnar fyrir áras á landið verða þeim mun minni, sem betur er séð fyrir vörnum í landinu.

Ef Ísland væri óvarið og til nýrrar stórstyrjaldar kæmi, mundi verða kapphláup um það, hver af styrjaldaraðilum næði hér fyrst fótfestu. Þá mundi barist um landið og voðinn vera vís. Með sæmilegum vörnum verða likurnar til slikra átaka miklu minni en ella.

Það er mesti misskilningur, að til þess að koma í veg fyrir slika skyndiáras purfi að vera óvígur her eða tugir þúsunda hermannar í landinu. Að óvörum verður ekki nema tiltölulega fámennu liði komið í landið. Ef það aðtti engum vörnum að mæta, gæti það greitt götuna fyrir miklu meiri liðstyrk er fylgdi skjótlega á eftir. Jafnvel fámennit lið getur hins vegar hrundið slikri áras í bili og dvöl þess tryggir skjóta hjálp. Sá liðstyrkur, sem nú er í landinu bótt ekki sé mannfléiri en raun ber vitni um,

Friggj, á lk. 2.

— Útværpsræða

Bjarna Benediktssonar

Framh. af bls. 1.

veitir þess vegna mjög mikil öryggi gegn árásum. Fullkomil öryggi í þessum efnunum fæst hins vegar alrei, ef svo illa fer, að til styrjaldar komi.

MESTU MÁLI SKIFTIR AD HINDRA STYRJÖLD

Öllu málí skiftir þess vegna, að komið verði í veg fyrir nýja stórstyrjöld. Að því hlýtur við leitni okkar sem annarra frelsis- og friðarunnandi þjóða fyrst og fremst að stefna. Nýtt ófriðarbáll verður uggaænlegt fyrir allar þjóðir heims, ekki síður fyrir okkur Íslendinga en aðra. Því veldur lega landsins og hernáðarþyding bess i nútima styrjöld. Við skulum af fullri hreinskilni gera okkur grein fyrir þeim hættum, sem að okkur steðja, ef til slikrar styrjaldar kemur. Þær eru áreiðanlega miklar.

En nokkuð er þá til þess vinnandi að koma í veg fyrir, að ný heimsstyrjöld brjóti út. Í því skyni gerðumst við aðilar Atlantshafssbandalagsins og samþykktum síðar að hafa um sinn erlent varnarlið í landi okkar.

Auðvitað höfum við með þessu lagt kvaðir og nokkur óþægindi á þjóð okkar, hví neitar enginn. En er það að ástæðulæs? Það er sagnfræðileg staðreynd, að kommúnistar hrifsa til sín yfirráðin hvarvetna þar, sem ekki er nógur sterkelega tekið á móti. Ef þeir létu þetta undanfallast mundu þeir bregðast þeim boðskap, er þeir vita helgastan, að engri þjóð geti liðið vel nema hún luti kommúnistiskri stjórn.

Frægt er orðið, þegar Halldór Kiljan Laxness lýsti því við áras Rússu á Pólderja haustið 1939, „að ekki væri hægt að sjá nokkurt hneyksli í því, að 15 milljónir manna eru begjandi og hljóðalaust innlimaðir undir bolsévismanni“. Ætli þeim félögum þætti meira hneyksli, þótt 150 þúsundir Íslendinga færu sömu leiðina?

HERNAÐARPÝÐING ISLANDS

Við vitum um hinn mikla áhuga Lenins fyrir örlogum Íslands. Hann lýsti því strax 1920 hverja hernaðarþydingu Ísland hefði og að það mundi ekki geta haldið hlutleysi í nýri styrjöld.

Atvik síðustu heimsstyrjaldar sýna, hversu ríka áherði Bretland og Bandaríkin lögðu á, að hindra að óvinaríki þeirra fengi vald á Íslandi. Þau burftu ekki á Íslandi að halda til að gera héðan árásir á Þýzkalend, en þeim var lífsnauðsyn að hindra að Þjóðverjar fengju hér fótfestu til árásá bæði í austur og vestur, auk þess sem bækistöðvar á Íslandi gerðu samgöngur á sjó og lofti yfir Atlantshaf mun öruggari en ella. Á sama veg mundu Vesturveldin nú ekki þurfa að gera árásir frá Íslandi á óvinaríki sitt, ef til nýrrar stórstyrjaldar kæmi. Flest lönd Atlantshafssandalagsins liggja miklu nær höfuðstöðvum hins alþjóðlega kommúnisma en Ísland. Atlantshafssandalagið, sem beint og óbeint tekur til mikils hluta allrar Evrópu, nema þeirra landa, sem eru á valdi kommúnista, þarf ekki ef styrjöld brýzt út, að sækja til Íslands í því skyni að gera héðan árásir á Austur-Evrópu, þar sem stöðvar þess á meginlandinu og í Englandi eru miklu nær.

En nú sem syrr mundi lýðræðisþjóðunum það óbætanlegt tjón, ef óvinir þeirra næðu Íslandi á sitt vald. Og einmitt þess vegna er yfirvoftandi hættá á, að tilraun til sliks yrði gerð, og þeim mun meiri, sem varnir eru hér veikari.

ÍSLAND GÆTI HAFT ÚRSЛИТАРЫДИНГУ

Auðvitað væri miklu þægilegra rétt í bili að loka augunum

fyrir þessum staðreyndum og kaupa sér með athafnaleysi frið fyrir rógi kommunista og nokkurr skammsýnna manna út af vörnum. Til þess þyrfti enga dirfsku, heldur það hugarfar að forða sér frá óþægindunum með því að svíkja þjóðina, sjálfstæði hennar og jafnvel tilveru.

Bætir það sízt úr skák um afneitun staðreyndanna, þótt það sé gert undir því yfirskini, að ef slik hætta væri fyrir hendi gætum við ekki kinnroðalaust falið öðrum að verja landið, heldur yrðum að gera það sjálfir. Því miður erum við svo fáir, að ekki munar verulega um okkar til varnar landinu, ef verulega reynir á, og þess vegna höfum við ekki annað úrræði en leita bandalags við önnur ríki, sem hafa að þessu leyti sömu hagsmuni og við.

Sú fullyrðing, að vegna þess að andstæðingar lýðræðisþjóðanna geti ekki haldið Íslandi í striði, muni þeir ekki reyna að taka það, fær ekki staðið. Því að jafnvel þó að hernám Íslands, af hálfu ofbeldisárasaðila, stæði aðeins stutta stund, mundi það geta gert ómetanlegtjón. Héðan væri hægt að gera skyndiárásir bæði á löndin til austurs og vesturs og trufla alla umferð um norðanvert Atlantshaf. Ýmsir halda, að ný stórstyrjöld mundi verða mjög skammvinn, vegna þess að á stuttum tíma væri hægt að koma til vegar slikum eyðileggingu, að úrslitum réði. Ef sú kenning er rétt, er greinilegt að einmitt i slíkri styrjöld gæti Ísland hast megin þydingu. Sú staðreynd, að hægt væri að hertaka Ísland fyrir hafnarlaust, af því að það væri með öllu óvarið, kynni því að vera lokaðastan, sem réði því, að ofbeldisáras væri hafin. Með þátttökum okkar í Atlantshafssandalaginu og vörnum á Íslandi höfum við lagt lóð okkar á vogar skálina, friðnum til framdráttar, og hver er sá, sem ekki kys fremur númerandi ástand en nýja heimsstyrjöld?

ENN ER YFIRVOFANDI STYRJALDARHÆTTA

Að sjálfssögdum vona allir góðviljaðir menn, að númerandi ástand breytist svo í friðarátt, að ekki sé þörf á erlendum varnarliði á Íslandi. En því fer fjarri, að enn sé svo.

Löngun lýðræðisþjóðanna til friðar er svo rík, að menn grípa hvert tækifæri, sem veit þang-að fegins hendi og reyna í lengstu lög að vona, að nú horfi svo, að eigi sér sömu líkur til yfirvoftandi hörmingar nýrrar heimsstyrjaldar sem áður. Í von sinni um betri tíma halda sumir, að Fróðafriður sé á næstu grósum, aðeins ef ofbeldismaðurinn staldar við um sinn eða ef í milliríkjaviðskiftum er ekki eingöngu viðhaft orðbragð götustráksins. Þessi tilfinning gerir jafnt vart við sig á Íslandi sem í öðrum lýðræðislöndum. Alls staðar heyrast raddir um, að nú hljóti að mega slaka á klónni, draga úr vörnum, af því að versta hættan sé liðin hjá.

En þeir, sem svo tala, gleyma því, að ef hættan er minni, sem enginn veit þó með vissu, er það fyrst og fremst vegna þess, að þau lónd, sem áður voru óvarin, eru nú varin svo að árásarmaðurinn hefur ekki jafn greiða yfirferð sem áður. Það er einmitt aukið valdajafnvægi í heiminum, sem á hefur komið við varnir lýðræðisþjóðanna, sem gerir að verkum, að nú virðist friðvænlegra en stundum fyrir. Sú stefna að efla samtök lýðræðisþjóðanna hefur þess vegna nú þegar sannast að vera rétt, enda sést að ófriðaröflin, forsprakkar hins alþjóðlega kommúnisma, hafa beinlinis gert um það samþykkt, að láta nú vinalegar en áður, ekki vegna þess að þeir hafi breytt um skoðun, heldur til þess að reyna með þessu að sundra lýð-

ræðisþjóðunum. — Enginn sá sem yfirsýn hefur lætur hins vegar ginnast til að hverfa af þeiri braut, sem til friðarins leiðir. Raunveruleg breyting á hugarfari forsprakka hins alþjóðlega kommúnisma, er fram kemur í verki eða óflug samtök lýðræðisþjóðanna tryggja þeir friðinn.

Þessi skilningur lýsti sér t. d. i samþykkt, sem flokksping verkamannaflokkins brezka gerði í lok september s. l., er hljóðar svo:

„Á meðan árásarhætta er verður Bretland ásamt bandamönnum sinum, að taka á sig byrðarnar af varnarráðstöfunum.“

Yfirlæfandi meirihluti Íslendinga er sömu skoðunar um þetta og brezki verkamannaflokkurinn.

Við viljum leggja fram okkar skerf til þess, að friður megi haldast jafnvel þó að af þeim ráðstöfunum leiði nokkra röskun á okkar högum um sinn, vegna þess, að sú hætta er smávægileg við þá hættu, sem yfir okkur vofir, ef nýtt heimsstríð skellur á.

Seinni hluti

AFSTAÐA FRAMSÓKNAR

Menn hafa mjög rætt um framkvæmd varnarsamningsins og vitnað til ymiskonar gagnrýni á hana og m. a. haldið því á lofti, að Framsóknarmenn hafi tekið undir hana. Af því tilefni þykir mér rétt að lesa hér upp um mæli, er ég hafði á fundi í Varðarfelaginu nú í haust, sama daginn og númerandi ríkisstjórn tók við. Þau hljóða svo:

„Tíminn hóf strax eftir kosningar skrif og réðist á mig og varnarmálaneftindina mjög harkalega. Mér var strax ljóst í hvaða tilgangi þetta mundi vera gert. Ef svo fær að Framsóknarmenn fengju utanrikismálin í stjónarsamningum og það var við búa á óvast og alltaf ráðgert að þeir mundu fá þau, ef við mynduðum ríkisstjórnina, þá var um að gera að hafa rakkað betta niður allt sem allra mest, gert allt sem ljótast til þess svo að þegar Framsóknarmennirnir kæmu og tækju við, þá gætu þeir á skammri stundu þótt breyta öllu og látið nú lita úr eins og bætt væri úr allri þeirri vanrækslu, sem ég og mínir aðstoðarmenn og meðstarfsmenn bæru ábyrgð á. Þetta er hyggileg undirbúnungur og kemur sjálf sagt að gagni nú þegar hafa fengið málin“.

Mér virðist þessi ummæli mínhafa rætt, en vil að öðru leyti óska eftirmanni mínum, númerandi hæstv. utanrikisráðherra, allra heilla í hans vandasama starfi, og heiti honum fullum og afdráttarlausum stuðningi.

ALLIR LÝÐRÆÐISFLOKKARNIR STÓÐU AÐ SAMNINGNUM

Um varnarsamninginn og framkvæmd hans koma einkum tvö sjónarmið til greina. Annars vegar, að varnirnar verði eins öruggar og atvik leyfa. Hins vegar, að þær truflu ekki þjóðlif okkar meira en brýnasta þörf er á.

Um samningardóina er það að segja, að af hálfu ríkisstjórnar Íslands, sá ég, sem utanrikisráðherra um hana og ber að því leyti ábyrgð á henni, óðrum fremur. Samstarfsmenn míni við samningsgerðina voru þó ýmsir, þar að meðal sérstaklega tilnefndir fulltrúar frá hinum lýðræðisflokkunum tveimur, Framsóknarflokknum og Alþýðuflokknum. Öll atriði samninganna, smá og stórvoru jafnöðum borin undir ríkisstjórnina og áður en samningunum var lokið, undir þingflokkla lýðræðisflokkanna þriggja,

þar á meðal ekki aðeins sjálfur aðalsamningurinn og samningarnir um réttarstöðu og annað slíkt, heldur einnig samkomulag um þau einstök framkvæmdaratriði, sem menn komu sér saman um strax í upphafi, svo ekki yrði ágreiningur síðar um framkvæmdina.

FERÐIR VARNAR-LÍÐSMANNA

Meðal þeirra framkvæmdaratriða, sem þannig voru lögð undir flokkana, og engar athugasemdir komu þá fram um, var það ákvæði, sem Guðmundur Í. Guðmundsson gat áðan. Þetta orðrétt:

„Bandaríkin fallast á, að menn í herliði þeirra, ásamt skyldulíli og starfsmenn verktaða Bandaríkjastjórnar, beir, sem ekki eru islenzk þegnar, skuli búa á samningasvæðunum, nema islenzk stjórnarvöld samþykki annað. Ákvæði þetta skal eigi skýrt svo, að fólk þessu sé óheimilt, ef það er á ferðalagi eða í leyfi, að dveljast um stuttan tíma á gistihúsum eða óðrum súlikum stofnunum á Íslandi, sem opnar eru almenningi eftir því, sem húsrými er fyrir hendi“.

Þetta ákvæði sýnir svo glögg, að ekki verður um villst, að rétt er, það sem ég hefi haldið fram áður hér á Alþingi, að frá upphafi var um það samið, að varnarlíðsmenn skyldu frjálsir ferða sinna á Íslandi, með þessum takmörkunum, á sama veg og aðrir erlendir menn, sem löglega eru inn í landið komnir. Menn geta talið að þetta sé heppilegt eða óheppilegt, en svona var um þetta samið, og því verður ekki breytt einhliða af islenzkum stjórnarvöldum nema með hæfilegri uppsögn, heldur þarf um það nýja samninga, og lýsir það sannast sagt litill Karlmannsku, að einmitt sumir þeirra manna, sem frá upphafi voru þessu ákvæði fullkunnugir, skuli eftir á ráðast á mig og samstarfsmenn mína fyrir að framfylgja því. Einkum begar að því er gáð, að um þetta hafa síðar fengið settar miklu strangari reglur en samkvæmt samkomulaginu voru ráðgerðar. Verður ekki komið hjá að benda á, að háttvirtur 1. landkjörinn bingmaður, Gylfi Þ. Gislason hefur sagt svo rangt frá, um þessar staðreyndir, og ranglega hermt upp á tilgreindan trúnaðarmann ríkisstjórnarinnar, að hann hafi gefið aðrar upplýsingar, þar sem þvert á móti er sannanlegt, að Gylfi Þ. Gislason fékk fullkomna vitneskju fyrir samningsgerðina um öll þessi atriði.

REYNSLAN HLÝTUR AD RÁÐA

Við hér á Alþingi, sem sitjum mánuðum saman yfir því, að breyta og bæta lög, sem við höfum oft nýlega sett um efni, er við gerþekkjum, ættum hins vegar ekki að láta sém það væri nokkur nýung, þótt reynslan sýni að einhverju þurfi að breyta um samningsákvæði um svo nýstárleg efni fyrir okkur, sem varnir landsins. Ákvæði samningsins og endurskoðun hans og uppsögn sýna að fyrir þessu var aðið gert ráð. Enda er það eftirtektarvert, að vestan hafs hefur samningurinn einmitt sætt harðri gagnrýni af því, að hann sé okkur of hagstæður að þessu leyti. Samningur sá, sem Bandaríkjameð hafa nýlega gert við Grikkland um stöðvar þar í landi, er að þessu leyti ólikur, því að hann á að standa allan gildistíma Atlantshafssamningsins eða til 1969.

Uppsagnarákvæðið í samningi okkar sýnir hins vegar svo skýrt sem verða má hversu marklaust það tal er, að nægt sé að óvriga okkur til að hafa varnirnar lengur en við sjálfir viljum. Framh. á bls. 7.

RÍKISSTJÓRNIN ÖLL ÁKVÆÐ FRAMKVÆMDINA

Um framkvæmd samningsins vil ég geta þess, að henni var svo háttáð, að ég sem utanrikisráðherra hafði yfirstjórn hennar, en ég tilnefndi síðan einn trúnaðarman og lýðræðisflokkurinn, sinn hvorn, og skyldu þessir þrír menn fara með daglega framkvæmd og yfirleitt hafa milligöngu við hina erlendu aðila, jafnvel þó að mörg og jafn vel flest þau atriði, er upp kæmu, heyrðu undir önnur ráðuneyti en utanrikisráðuneyti. Öll þau mál, er nokkra þyðingu voru talin hafa, voru hins vegar borin undir ríkisstjórnina alla og eftir atvikum fulltrúa frá lýðræðisflokkunum þremur. Segja má, að þessi aðferð hafi verið þung i vöfum, en hún átti að leiða til þess, að öll sjónarmið kæmst að og að framkvæmdinni væri ekki ekki hagað neinum einum flokki eða aðila til framdráttar, heldur allri þjóðinni.

Auðvitað er í þessu sem öðru hægara að vera vitur eftir á en sjá allt fyrir, en mjög efast ég um, að þír hæfari, skeleggari og betur menntaðri menn verði fengir til meðferðar þessara mál, en þeir Hans G. Andersen, Guðmundur Í. Guðmundsson og Agnar Kofo

Útværpsræða Bjarna Benediktssonar

Framh. af bis. 2.
laginu 1952, enda hafa Sameinaðir verktakar leyst störf sin af hendi með sámd.

HAMILTON-FÉLAGID

Sum hinna nauðsynlegu mannvirkja voru hins vegar þess eðlis og kröfðust sliks vélakosts, að íslenzkir verktakar töldu sér ekki fært að annast þau, eins og þá stóð, og var þá ekki örðu til að dreifa, en að erlendur verktaki færi með framkvæmdina og er það út af fyrir sig engin nýjung, sbr. t. d. Sogsvirkjunina. Í samþúðinni við Hamilton-félagið hafa hins vegar risið svo miklir örðugleikar, að illviðunandi er. Enda lét ég veita félagini að vörum um, að það mætti búast við að brottfarar þess yrði krafist, ef ekki væri úr bætt. Sannleikans vegna er þó skylt, að geta þess, að dómar manna um þennan verktaka eru nokkuð misjafnir, bannig segir Jón Kristgeirsson í Tímanum, dags. 23. okt., s.l., svo: „Talsvert hefur einnig borið á hreyfingi innan vallarins þannig, að starfsmenn hafa óskað eftir að fara frá einum atvinnurekanda til annars. Er það einkum fölgjó i því, að reyna að komast til Hamiltonfélagsins . . .“.

Aðalatriðið er það, að engan erlendan verktaka og engan erlendan verkamann að bæla hér deginum lengur en nauðsynlegt er, til að varnirnar komist nægilega fljótt i nögu öruggt horf. Þetta verða þeir, er með framkvæmdina fara af hálfu Íslendinga, að meta hverju sinni. Þar skiftir það nú meginmáli, að á s.l. sumri var tekin ákvörðun um það að draga úr hraða nýrra varnarframkvæmda yfirleitt hjá Atlantshafsríkjum. Eðilegt er að hraði framkvæmdanna hér verði endurskoðaður í ljósi þessa samkomulags, og framkvædmunum þá dreift á fleiri ár. Ef það er fært, leiðir af sjálfa sér, að hinir erlendu verkamenn hverfi úr landi.

SAMSKIFTIN

En menn verða að gæta þess, að mikið liggar við, bæði vegna varnanna, og skaplegra sambúðarháttar, að sem fyrst myndist viðhlitandi aðstæður á Keflavíkurflugvelli. Ég játa, að ég hefi minni trú en sumir aðrir að haldgæði þess úrvæðis, að loka hinna erlendu varnarliðsmenn inni í gaddavísgjörðum og meina þeim allan samgang við landsfólk. Það er að minnsta kosti óframkvæmanlegt, meðan svo margir Íslendingar vinna að þessum framkvæmdum, sem enn er. Aðalurræðið í þessu hefur að minni hyggju ætið verið það, að koma sem fyrst upp viðunandi vistarverum úti á Keflavíkurflugvelli, þannig, að hinir erlendu menn gætu unað þar. Þetta hlaut að taka sinn tíma, en eftir því, sem stundir líða, verður þetta allt auðveldara.

En það verða menn að skilja, að þeim mun fleiri Íslendingar, sem vinna að þessum málum, því meiri verða samskiptin.

Sum þessara verka eru og hreinlega hernaðar-eðlis. Það er t. d. ómögulegt að taka að sér gæzlu radar-stöðvanna eða oliugymanna í Hvalfírdi nema hafa til þess vopnað lið. Gæzlan er einmitt í því skyni að vera viðbúinn vopnaðri áras eða skemmd arverkum, hvenær sem er. Hún er þess vegna gersamlega þýðingarlaus, ef ekki er viðbúnaður til að standast slikt. Með þessu er ég ekki að mæla í móti því, að Íslendingar taki þetta að sér. Þvert á móti. Menn verða aðeins að gera sér það ljóst, hvað i óskum þeirra sjálfrar felst.

Eins er það, að þótt varuðar verði að gæta um þessi samskipti

sem önnur, þá er fjarstæða að íslenzkri menningu stafi sík hætta af þeim, sem sumir öfgamenn vilja vera láta. Árlega fara þúsundir Íslendingar til útlanda og dvelja þar sumir árum saman og halda þó þjóðerni sínu og tungu. Íslendingar munu á sama hátt standa af sér þá raun, sem betta er.

Hitt er óbætanlegt, ef áróður kommunista yrði til þess, að Íslendingar létu undan fallast að tryggja landi sínu varnir einmitt á þeim árum, þegar úrslitum getur ráðið um heimsfriðinn, hvort nokkur hlekkur slitnar í varnarkeðju frelsis og mannréttinda.

NAUÐSYN ÍSLANDS

Þjóðvarnarmenn segja öðru hvoru, að við, sem teljum nauðsyn á vörnum á Íslandi höldum því fram, að Bandaríkin séu hér okkar vegna og geri það sem einhvers konar góðverk við okkur að annast varnirnar. Aldrei hefi ég haldið sliku fram, né heyrta neinun annan gera það. Auðvitað eru Bandaríkin hér vegna sjálfrasín, til þess að halda uppi vörnum í þessum heimshluta og tryggja heimsfriðinn. Alveg á sama hátt leyfum við Banda ríkjum önnum að vera hér vegna sjálfrar en ekki vegna þeirra. Það er vegna þess að íslenzkir hagsmunir krefjast þess að vörnum sé haldið uppi á Íslandi, sem við höfum fallist á, að Bandaríkja menn séu hér. Það er nauðsyn beggja, sem hér er að verki, og er það ekkert sérstakt, heldur það sama, sem ætio kemur fram þegar samningar eru gerðir. Þeir byggjast á sameiginlegum hagsmunum. Meðan þessir samningar standa er það báðum aðilum jafn nauðsynlegt, að sambúðin geti farið skaplega fram og sem allra árekstára minnst. Þess vegna verður að treysta því, að nauðsynlegar breytingar fáist á samningunum jafnframt því, sem við verðum auðvitað að taka sanngjarn tillit til gagnaðila okkar.

LÝSING ÞJÓÐVARNAR MANNA Á KOMMÚNISTUM

Menn hafa heyrta, hér í umræðunum að um málefni er ekki maðkurinn í mysunni í milli kommúnista og Þjóðvarnarmanna. Þar standa heir allir sem einn, einkanlega í þeim málum, sem íslenzkja þjóðin kann að eiga ekki aðeins sjálfstæði sitt heldur bokstaflega tilveru sína undir, sem sé utanrikis- og varnar málunum.

I þeim málum leggjast þessir herrar allir á eina sveif, heimta algert varnarleysi landsins. Þar blygðast Þjóðvarnarmenn sín ekki fyrir að hjálpa kommúnistum, þótt þeir í blaði sínu segi, að stefna kommúnista sé „glæpsamlegt glæfraspil“ manna, sem „breyti samkvæmt þeiri kenningu, að tilgangurinn helgi tækjó og eru því alvanir að snúa snældunni, eins og bezt þykir henta hverju sinni“, og hafi að ein kunarorðum: „Drepum, drepum í austri“.

Pannig lýsa Þjóðvarnarmenn kommúnistum, þegar þeir eru að reyna að afla sér atkvæða. Mönnunum, sem forsprakkar Þjóðvarnar hafa ýmist verið í flokki með, fylgt eða haft opinbert bandalag við til skamms tíma. Þeir bæta því m. a. s. við um þessu andans feður sína, „að þeir hafi ekkert brúk fyrir Íslending nema til þess að blekkja hann með einum hlut í dag, öðrum gagnstæðum á morgun“, enda „sé þeim málstaður Íslands einskis virði, nema ef unnt er að nota hann í þjónustu og tilgangar sinum eigin flokki“. Ef landið væri óvarið eru allar

DÓMGREINDARLEYSI PJÓÐVARNAR-MANNA

Þegar athugað er, að Þjóðvarnarmenn lýsa nú yfir því, að þeim hafi svo geypilega missýnt um jafn augljósa staðreyni sem eðli kommúnismans og forystumanna hans, þá mundi þeim óneitanlega sæma betur meira lítilæti í dómum um menn og málcfni. Öll saga og atferli Þjóðvarnarfor sprakkanna fyrr og síðar ber órekjanlegt vitni um dómgreindarleysi, trúgírni og hæfileikaskort um mat á þeim staðreynum, sem mestu varða fyrir frelsi og öryggi íslenzku þjóðarinnar, svo að ekki sé vikið að svo litlvægum atriði, að Þjóðvarnarmaðurinn skuli ruglast á bílum helztu stuðningsmannasínna og hins nýja utanríkisráðherra. Það er skopleg glámskyggni, hitt er hörmulegt, þegar hann telur órlög íslenzkra sjómanna í síðustu styrjöld „sönnun fyrir vernd hlutleysisins“, órlög sjómannana, sem fleiri mistu þá lítið hlutfallslega en margar ófriðarþjóðirnar misstu af mönnum sínum.

Í sjálfu sér getur engan undrað, bótt ýmsir séu andvígir dvöl erlends varnarliðs í landinu og telji varnirnar yfirleitt óþarf. Þeir menn, sem svo hugsa enn, eru sömu skoðunar sem við Íslendingar, aðrir en kommúnistar, vorum yfirleitt til skamms tíma.

RÚSSA-ÞJÓÑUSTAN

Kommúnistar kröfðust þess þar á móti strax 1939, að varnir landsins væru tryggðar, þeir gerðu það vegna þess, að það hentati þá hagsmunum Rússia. Sama skoðun kom enn fram hjá Brynjólfssí Bjarnasyni á Alþingi 1941, þegar hann sagði, að á Íslandi mætti skjóta án miskunnar, aðeins ef það kaemi Rússum að gagn i vörn þeirra gegn Þjóðverjum. Nú vilja kommúnistar varnarleysi Íslands, af því að það hentat Rússum eins og sakir standa. Það er þjónustan við Rússia, sem nú ræður gerðum kommúnista í þessu eins og endra næri.

Sama er um þá svokallaða Þjóðvarnarmenn, sem eru beinir útsendarar kommúnista, flugumenn, til að ginna heiðarlega rétt jarðarvini af réttir braut. Vitanlega vakir gott eitt fyrir flestum af fylgismönnum Þjóðvarnar og raunar kommúnista einnig. Þessir menn hafa aðeins ekki átt að sig á þeim breytingum, sem gerþeytar aðstæður hafa haft í för með sér. Mikill meiri hluti þjóðarinnar hefur skilið eðli og afleiðingar þessara breytinga, en enn hefur verið hægt að villa um fyrir þeim, er ekki hafa gefið sér tóm til að kynna sér þessi mál. Það er að langmestu leyti uppeldis- og fræðsluatriði, að fá menn til að skilja, að á slíkum hættum, sem nú getur Ísland ekki fremur en önnur þjólönd verið varnarlaust. Í þeirri fræðslu hefur nú þegar mikið áunnist og er eðlilegt, að í þessu sem öðru eigi menn misjafnlega auðvelt með að átta sig á nýjum staðreynum.

VERUM EKKI EINS OG STJÓRNLAUST REKALD

Auðvitað vildum við allir geta látið deilur stórveldanna afskipta lausar. Gallinn er sá, að reynslan hefur þegar sýnt, að PAU láta OKKUR ekki afskipta us. Úr því skar síðasta heimsstyrjöld svo skýrt, að ekki verður um villst.

Því fer þess vegna fjarri, að ágreiningurinn milli Austurs og Vesturs komi okkur ekki við. Það væri óðs manns æði að búast við, að land okkar drægist ekki inn í hernaðarátok, ef úr því vætur nulli þessara til. Ef landið væri óvarið eru allar

likur til, að kappblaupið verði um, hver geti fyrst hremt það.

Við það kappblaup mundi hættan á blóðugum bardögum um landið og tortimingu landsfólkssins stór aukast.

Þótt fley okkar sé smátt er okkur Íslendingum eigi síður antum það en hinum, er stærri far kost eiga er um hann. Við eru að vísu meðal hinna smæstu af smá-þjóðunum, en við viljum og verðum ekki síður en stórbjóðirnar að sjá okkur sjálfum og landi okkar borgið. Aðferðirnar eru misjafnar en verkefnið er hið sama í eðli. Sá, sem ekki vill vera sjálfstæður og leggja nokkuð af mörkum til þess, — ýmist einn eða i samvinnu við aðra — han getur ekki til lengdar haldið sjálfstæði sínu.

Kommúnistar vilja stýra íslenzku þjóðarskúturnni til austurs, og Þjóðvarnarmenn segjast vilja láta hana reka sem stjórn laust rekald. Þeir gefast upp við að reyna að sjá okkur farþorda og kasta fyrir þorð hugsjón sjálfstæðis og manndóms. Við hinir viljum halda í horfinu og búa okkur undir óveðri, sem i aðsigi er. Ef það gengur hjá, sem við vissulega vonum, hefur varúdin að vísu valdið óþægindum um sinn, en óþægindum, sem eru smáðæði hjá þeirri hættu, sem verið er að forðast með skynsamlegum aðgerðum.

GERUM OKKAR TIL AÐ HEIMSFRIDUR HALDIST

Hvort sem okkur bykir betur

eda ver eru örlog okkar nátengd þjóðunum, sem umhverfis okkur búa. Þegar af þeiri ástæðu getum við ekki skorist úr samfélagi vestranna þjóða. En við eignum fleira sameiginlegt með hessum þjóðum en nálægðina.

Baráttan, sem nú er háð í heimnum, er annars eðlis en venjuleg stórveldaátök. Sameiginleg trú á frelsi og mannréttindi tengir okkur við okkar voldugu nágranna. Ef ofbeldið eyðir þessum hugsjónum er það ekki síður hættulegt fyrir okkur en hina afhlameiri. Það væri þess vegar vegra alger fásinna, að láta svo sem baráttan milli frelsis og kúgunar, lýðræðis og áþjánar, komi okkur ekki við.

Enn er hugsanlegt, að þeirri baráttu linni án þess, að til nýrrar stórvyrjaldar komi. Meðan hugarsarsbreying verður ekkja hjá kommúnistum, er helzta vonin til hess sú, að lýðræðisríkin verði svo óflug, að ofbeldisríkin sjálfstæði að áras er vonlaus. Ef höggvið er skarð í varnarmúrin aukast hins vegar likurnar fyrir því, að skyndiðar takist.

Enginn veit, hvað úrslitum ræður að lokum milli friðar og ófriðar. Hitt er augljóst, að afstaða Íslands GETUR haft baráhrif og e. t. v. ekki smávegileg. Við, sem viljum að Ísland sé varíð meðan svo horfir sem nú, viljum það, af því, að við eru sannfærðir um, að með því veitum við verulegan stuning til þess að friður megi haldast í heiminum. —

„Eg elska hvorttveggja — fjölskyldulífið og listina“

— segir sœnska kvíkmyndasöngkonan Alice Babs

Alice Babs við hljóðnemann

Gullfaxa, sem flutti þau hingað frá Kaupmannahöfn.

komið prisvar fram í Stuttgart á þessu ári. Einnig hélt ég hljóðleika í Sviss, m.a. í útvarpið í Bern, Genf, Basel og í sjónvarpið í Zurich — líka kom ég fram í útvarpið í Köln og Hilversum í Hollandi. Auk þess fór ég á þessu ári í hljóðleikaför til Noregs og Finnlands og í dag, einum klukku tíma áður en ég lagði af stað til Íslands, barst mér í skeytti tilboð frá Paris, — líklega mun ég syngja í Nizza í janúarmánuði næstkomandi.

KOM FYRST FRAM 10 ÁRA

— Þér voruð kornungrar, þegar þér byrjuðuð að syngja og leika?

— Tiu ára, þegar ég kom fyrst fram opinberlega í Västervik í Austur-Svíþjóð. Þegar ég var þrettán ára fluttumst við til Stokkhólms, og 15 ára byrjaði ég að syngja þar, fyrst á veitingahúsi og síðar á stóru skemmtileikhúsi í borginni. Svo töku kvíkmyndirnar við.

— Er ekki starf kvíkmyndaleikunarrar strangt og breytandi?

— Jú, það er það víst, en söngur og leikur er mitt líf og yndi og ég reyni að skipta mér á milli heimilis- og fjölskyldulífsins annars vegar og svo listarinnar hins vegar. Það gengur ágætlega.

VISSI AÐ HVERJU HANN GEKK

— Þér eruð með bónann með? — Já, hann langaði endilega til að koma til Íslands. Annars er hann yfirleitt ekki með mér á söngferðum minum. Hann hefur mjög mikinn áhuga á starfi minu og sæti sín sú gickeföldum vestur-Þýzkalands. Hef ég

1. júní

1. júní

Sýniskorn af „frjettapjónustu(!!)“ ísl. kommúnista erlendis

Hinn 17. maí s.l. birti danska kommúnistablaðið Land og Folk einkaskeyti frá Reykjavík. Þar segir m. a. skráð stórum stöfum:

„FÖRSTE ALVORLIGE KRAFT PRÖVE MED DEN AMERIKANSKE BESÄTTELSESMAGT.“

Og tveimur dögum seinna segir Friheten, kommúnistablaðið í Oslo einnig eftir skeyti frá Reykjavík:

„EN KRAFTPRÖVE MED DEN AMERIKANSKE OKKUPATIONSMAGT.“

Með þessum fregnum er fengin sönnun syrir því, sem á sínum tíma var sagt hjer i blaðinu, að kommúnistar mundu út á við reyna að túlka deiluna út af visitölugreiðslunni sem deili við varnarliðið.

Verkföllin áttu sem sagt alls ekki að vera út af visitölunni heldur til að mótmæla komu varnarliðsins til landsins!!!

Um sannindi þessa þarf ekki að rœða hjer á landi en slikur er sá fróðleikur, sem kommúnistar bera á horð erlendis um íslensk málæfni.

Það er í stil við annað, að kommúnistar í Reykjavík skulu einnig hafa símað til Friheten á þessa leið:

„PRENTARARNIR í Reykjavík hafa syrir nokkrum dögum tilkynnt, að þeir muni ekki prenta blaðagreinar, sem eru á móti verk fallsmönnum“.

Íslendingum er það vel kunnugt, að kommúnistar reyndu að fá prentarafjelagið til að neita að prenta þau blöð, sem væri andvíg verkfallinu. Þessi tilraun kommúnista vakti almenna andúð og fyrirlitningu og prentarar vildu ekki sinna henni að neinu.

Þær undirtektir skifta komma engu. Þeir síma fjarstæðuna út engu að síður sem staðreynd og

2. júní

2. júní

„ELKI SIERLAGA STERKIR“

Mörg skorðar eru hafa komið til munni kommúnista vðsvunar verina þess, að Íslendingar vilja ekki lúta land sitt lengur vera varnarlæst.

Sænska kommúnistablaðið Ny

Dag nefir verið einna iðnast við að róðbera Íslendinga syrir það, að þeir skuli dirfast að vilja láta verja land sitt fyrir kommúnistiskri áras. Kommúnistum í Svíþjóð til afbötunar ber þó að geta þess, að þeir eru barna ekki einir að verki heldur hafa menna af íslensku bergi brotnir skrifð sumt og látið Svi um í tje annað af rógsefninu.

EKKI SKAL HJER DÆMT UM ÞAÐ, hvort sá sje af íslenskum eða sænskum uppruna, er skrifar um þetta jóna-syni, löttir eimilir jóna-ung-ákur-takka Lang régnum Regnum loft-eimili ötu 6, nóna-Regnum loft-eimili stóðar frá. Greinarhöfundur gerir sjer sem sagt ljóst, að ef vitað

...AÐ VÍSU ER HINN ÍSLENSKI HERAFLI EKKI SJERSTAKLEGA STERKUR — —“ o. s. frv.

Með þessu er sagt, að Íslendingar hafi bó all-sterkt vernarlið sjálfir ir og þurfi því ekki aðstoð annars staðar frá. Greinarhöfundur gerir sjer sem sagt ljóst, að ef vitað veri, að Íslendingar hefðu sjálfir saman alls ekkert varnarlið, þá væri ómöglilegt að gera það toðtryggilegt, að við viljum eins og nú hattar í heiminum tryggja okkur varnir í tóku frá bundamönnum okkar.

5. júní

3. júní

3. júní

Frjettir frá Rússlandi

Nýlega var sagt frá því hjer í blaðinu, hvernig sjónvarpið hefir þróast á örfáum árum og er nú orðinn þýðingarmikill þáttur í lifi almennings, einkum í Bandaríkjum.

Pegar greinin var skrifuð höfðu því miður ekki borist síðustu fregnir um uppruna sjónvarpsins.

Í s. l. viku var sem sje sagt frá því í rússneska útvarpinu, að þá dagana hefði í Leningrad verið haldinn fundur til að minnast „fjörutíu ára afmælis fyrsta sjónvarps í heimi“.

Óþarf er að taka fram, að sv. þessum nýju fregnunum á hið fjörutíu ára „fyrsta sjónvarp í heimi“ að hafa átt sjer stað í Rússlandi!!!

5. júní

Skyrt frá „hernámi Lundúnaborgar“ (!)

Í rússneska útvarpinu og þarendum blöðum var skyrt frá gerð varnarsamningsins með þeim hætti, að „nú væri Bandaríkin búin að hernema allt Ísland“, enda væri sjálfstæði þess úr sögunni (!).

Samkvæmt frásögn danska kommúnistablaðsins „Land og Folk“ stóð ekki á „Kristin Andersson som er formand for Fredens Tilhengere i Island“, að staðfesta þenna rógburð á blaðamannafundi, sem hann hjelt í Moskva eftir að hann var búinn að skoða fæðingarstað Stalins.

Auðvitað mundi sílikur frjettaflutningur vera lagaður til þess að skaða Ísland og Íslendinga, ef hann kæmi frá örðrum en kommúnistum. En allir frjálshuga menn vita fyrir löngu, að ekki er neinu orði kommúnista að trúa.

Til marks um frjettaflutning

a pessa fólks er það, að sömu dagana sem „formaðurinn í Fridarvinafjelaginu á Íslandi“ staðfesti
r austur í Moskva, að búið væri að
n hernema allt Ísland, birti „Fri-
n g heten“ blað kommúnista í Oslo
mynd frá „hinni hernumdu
Lundúnaborg“. Það er að segja
Bandaríkjameð áttu að vera
búnir að „hernema“ sjálfa London, höfuðborg breska heimsveldisins.

Sannleikurinn er sá, að bæði Bretar og Frakkar hafa með svip uðum hætti og Íslendingar tekið inn í land sitt nokkuð lið frá Bandaríkjum til að tryggja varnir sinar. Slikar varnarráðstafanir eiga auðvitað ekkert skylt við fjandsamlegt hernám.

En úr því að stórveldin Bretland og Frakklund, sem hafa miklum her á að skipa, fá erlent lið sjer til varnar, hvern getur þá undrað, að Íslendingar, sem eru alveg varnarlausir, geri slikt hið sama?

6. júní

„Leynifundir í Reykjavík“
segja Rússar

Rússnesk blöð og Tass-frjettastofan hafa undansarið ritað mikið um Norðurlöndin og eru þau skrif öll hin fáránlegustu. Fyrirsagnir grein anna hafa verið meðal annars „Stríðs undirbúningur í Finnlandi“. — „Ensk-sænskar flotaæfingar í Eystra sali“, — „Bandaríkjamenn ætla að hernema Danmörk og Noreg“, — „Bandaríkjamenn hernema Íslands“ o. s. frv.

I Tass-frjett er sagt frá því „að nú er Bandaríkjamenn hafi hernumið Ísland og Grænland sje næsta sporið að gera Norður-Evrópu að herstöð með áras á Sovjetríkin fyrir augum“.

Þá hafa rússnesk blöð birt um það rosafrjettir að undansarið hafi leynifundir verið haldnir í Reykjavík, þar sem rætt hafi verið um fyrirhugaða innrás Bandaríkjamaðra í Noreg og Danmörku“.

Samkvæmt því, er norska blaðið

„Morgenavisen“ segir, var ~~þessi~~ frjett um leynifundina fyrst birt i finnsku kommúnistablaði.

6. júní

Úr orðabók kommúnista

Eitt einkenni í áróðri kommúnista er, að þeir breyta merkingu orða. Til þess að skilja áróðursrit þeirra rjett, væri eðlilegt að menn hefðu handhægt orðasafn, þar sem gerð væri glögg grein fyrir því, hvaða merkingu kommúnistar leggja í algeng orð, því að merking þeirra er oft þver öfug við þýðingu orðanna í venju legu mæltu máli.

Þegar kommúnistar tala t. d. um „landráð“ og „landráðamenn“, þá eiga þeir við menn, sem ekki vilja aðhyllast yfirráð Sovjetríkjanna. Það kemur einkenilega fyrir sjónir að menn skuli geta brenglað hugtökum í alvöru á þennan hátt.

En við nánari athugun verður þetta eðlilegt frá kommúnistasjónarmiði. Þeir lita svo á að Sovjetríkin sjeu þeirra föðurland og þeir noti líf og krafta sína því aðeins rjett, að þeir vinni fyrir þetta „föðurland“. Allir menn, sem meta meira hagsmuni þjóðar sinnar, en hagsmuni Sovjetríkjanna þeir eru í augum kommúnista „föðurlandssvikarar.“

Þetta er ekki aðeins svo hjer á Íslandi. Þetta er algild regla um allan heim, og getur ekki öðru visi verið, frá þeirra sjónarmiði.

Í raun og veru er algjörlega tilgangslaust að finna að þessari afstöðu kommúnista. Þetta er einu sinni þeirra sannfæring. Og þar sem skoðanafrelsi rikir á annað borð, þar hafa þeir fullt leyfi til, að hafa þessa skoðun á skyldunum við ættjörð og föðurland.

8. júní

8. júní

Varnir Íslands — áhugamál frjálsra þjóða

Einna lubbalegast af áróðri kommúnista í sambandi við samninginn um varnir Íslands er tilraun þeirra til að leða því út, að Danir hafi sjerstaklega hælst um yfir því, að Íslendingar þyrstu að leita aðstoðar annara um varnir landsins.

Auðvitað skal hjer ekkiert um það sagt, hvort einhverjum Dana hefir dottið í hug sú fjarstæða, að Ísland hefði síður þurft á vörnum að halda, ef Íslendingar hefðu ekki lýst yfir fullu sjálfstæði 1944. Ef einhver Dani hefir látið í slíkt skína, er það of fjarstætt til þess að það sje svaravert.

Hitt er víst, að það eru aðrir en Danir, sem hafa útbreytt þá lýgi, að varnarsamningurinn sje skerðing á sjálfstæði Íslands. — Strax eftir að samningurinn var tilkynntur sagði rússneska blaðið Pravda, að gerð hans sýndi, að „amerikónsku heimsveldissinnarnir væru búinir að yfirtaka landið með öllu, lausu og föstu“.

Pegar þessi fjarstæða var sögð fyrst í Pravda og síðan margtuggin í öðrum blöðum og rússneska útvarpinu vildi svo til, að „íslenska menningarnefndin“ var stödd í Rússlandi. E. t. v. hefði einhverjum komið tilugar, að nefndarmenn leiðrjettu vitleysuna.

Því fór fjarri. Kristinn Andresson kallaði samað blaðamannafund. Sagðist vera „Formand for Fredens Venner i Island“ og staðfesti, að búið væri að hernema allt Ísland.

Svo sem nærrí má geta stóð ekki á dönskum kommúnistum að endurtaka þessa lýgi. Hafa þeir með venjulegum bægslagangi breitt sig mjög yfir hana.

Pessvegna var það, að utanríkisráðherra Dana, Ole Björn Kraft, sagði í umræðum á danska ríkisþinginu þann 23. maí s.l., er hann svaraði kommúnistum, „að alls ekki væri um að ræða hernám Íslands heldur samvinnu frjálsra þjóða innan ramma Atlantshafssamningsins“.

Í þessum ummælum kemur fram sjónarmið allra ábyrgra og góðviljaðra Dana. Þeir vita, að varnir Íslands eru sameiginlegt áhuga- og hagsmunamál allra frjálsra þjóða.

9. júní

9. júní

Sigfús trúir á kokteilinn til „menningarsambanda“

Þjóðviljinn í gær skýrir frá umraðum, sem orðið hafa á bæjarstjórnarfundi s.l. fimmtdag um risnu bæjarstjórnar.

Blaðið byrjar með að vitna til ummæla bægarstjóra og segir:

„Spurði hann hvort Sósialistaflokkurinn ætlaðist til að lokað yrði fyrir öll menningarsambond við útlönd!!“

Sigfús Sigurhjartarson huggaði bægarstjóran með því, að ekki væri um neitt slíkt að ræða, hins vegar væri krafist að hóf væri á slíkri risnu, að munur yrði gerður á rausn og ofrausn. Erlendar borgir ljetu venjulega nægja að bjóða gestum sinum „kokteil“, en hjer væru þeir settir í matarveislu og það þætti ekki einu sinni nóg, heldur yrði líka að fara með þá, ef ekki til Geysis þá a. m. k. til Þingvalla“.

Samkvæmt þessum ummælum Sigfúsar Sigurhjartarsonar telur hann hæpið, að matarveisur styrki „menningarsambond við útlönd“, en alveg fráleitt að ferðir til Þingvalla, hvað þá til Geysis, geri það.

Að sýna útlendingum eitt mesta náttúrunundur veraldar, er alger „ofrausn“ á máli Sigfúsar Sigurhjartarsonar.

Hið eina örugga ráð, sem Sigfús veit til að auka „menningarsamböndin“ er að bjóða útlendingum í „kokteil“. Það er hin eina „risna“, sem hann telur „rausn“ en ekki „ofrausn“.

Ekki er enn vitað, hvort Sigfús Sigurhjartarson verður jafn áfjáð ur í að hoða þessa kenningu á stórstúkupinginu eins og á bæjarstjórnarfundinum s.l. fimmtdud.

Fra íslenzkum stúdentum á Norðurlöndum

Fimmtudaginn 7. júní, s.l. héldu kommúnister í Oslo "portfund" þar í bænum, en slikir fundir eru þer haldnir á svo kölluðu Youngstorgi.

Fyrsti ræðumaðurinn á portfundi þessum var "Íslendingin" Asmundur Sigurdjónsson". Mun það vera sami pilturinn, sem nú um langt skeið hefur ásat Jóni professor Helgasyni, verið einn helzti áróðursmaður Komminform meðal Íslendinga í Kaupmannahöfn.

Eins og kunnugt er, hafa Komminform-menn sérstaka útsendara á Norðurlöndum, til að reyna að veiða sélir þeirra íslenzkunámsmenn, sem þar eru. Í Kaupmannahöfn hafa þeir áskundur professor Jóns og Asmundur sem sagt haft þennan sterfa á hendi. Hefur í Stokkhólmi ~~hafnar~~ Björn Franzson gegnt honum all-lengi og nú fengið sér til aðstoðar Einar noklurn Braga. -- Um stúdenta í Oslo hefur Sigurður Blöndal átt að annast.

Til viðbótar þessum fastbúsettu erindrekum hefir svo Haukur Björnsson verið. Hann hefir ferðast á milli oghonum skotið upp, þegar mikið er í húfi og ályktanir eru pantasgar annaðhvort frá Skólevörðustíg 19, eða beint að sustan.

Haukur hefir að vísu verið tregur til að borga skuldir sínar hér og hefir þótt ráðlegt að dvelja ekki á Íslandi undarfarið. Úti í löndum hefir hann hins vegar nógæ peninga

og getur veitt vel, þegar þarf að fá góðar samþykktir.

Slikur er félagsskapurinn, sem Ásmundur þessi kemur úr.
Fréðslan sem hann veitti um Íslands, var þá eftir því. Hann lauk
máli sín með þessum orðum.-

"Við íslendingar höfum beðið hinn mesta ósigur, sem nokkur
sjálfræði
þjóð getur beðið, við höfum tapt þjóblegu freksí okkar, frelsi
okkar!!!!"

Óþarf er að taka fram, að eftir að hafa sagt þetta rugl
var ræðumaðurinn "hyllet med varmt bifall av forsamlingen".

Kommer grúnaðir

Í fyrradag var frá því sagt hér í blaðinu hvernig kommún-
istar hafa margendurtekið áróðurslygar sínar um fundinn, sem
þeir héldu hérna við barnaskólann og breitt það út um allar
jarðir meira að segja austur til Kína að fundurinn hafi verið
geysifjölmennur. Jafnvel að þar hafi "óll Þjóðin" verið saman-
komin.

Í sambandi við þessa frásagn, var þess getið að myrdin í
Morgunblaðinu zzz af fundi þessum sannaði, AD PAR VAR EKKI
FLEIRA FÓLK EN 650 - 700 MANNS.

Þjóðviljinn hevur ekki þessu máli í gær. Lætur
svo sem ekki hafi samþykki að myndin í Morgunblaðinu sé að
hans álti órék sönnun þess, hversu fundurinn var sérstaklega
fámannur.

Séu kommúnistar gugnaðir á að halda fram fjarstæðum um í-
myndað eða upplagið fjölmenni á fundi þessum, er vissulega
um eftirtektarverða framför að ræða, i frekkaflu Íslands.